

Indholdsfortegnelse.

1. Trondhjems turistforenings første tiår, ved C. Schulz
 2. Trondhjem—Hevne—Hevnekjølen, ved C. Schulz
 3. Vinterturistliv, besøg hos finnerne 1889, ved E. A. Tønseth
 4. Toppe i Troldeheimen, ved stud. med. G. P. Meisterlin
 5. Landmålerliv tilfjelds, ved arkitekt Karl²Norum
 6. Gjevilvaskammen og Fossådalen, ved leitnant K. S. Klingenberg
 7. Fra Tydals- og Merakertrakterne:
 - I. Tilfjelds fra Meraker, ved stud. med. W. Beckmann
 - II. Fra Storeriksvold til Storlien, ved adj. B. Hartmann
 - III. En ny rute: Meraker—Essandsjø, ved C. Schulz
 8. Grønlien, ved C. S.
 9. Fjeldsæter—Kampervold, ved C. S.
 10. Smånotiser
 11. Årsberetning 1897—98.
 12. Sammendrag af kassabogen
 13. Omtrentlig formuesstatus
 14. Forslag til budget 18⁹⁸/99
 15. Medlemsfortegnelse
-

Trondhjems turistforenings første tiår

(ved Carl Schulz.)

For Trondhjems turistforenings virksomhed i de forløbne 10 år er der gjort rede i de af foreningens bestyrelse udgivne årsberetninger 1888—1897.

Jeg skal her kun i korte træk, uddragsvis, resumere hovedpunkterne i foreningens virksomhed, for at de, som interesserer sig for foreningen, dens virksomhed og turistsagens udvikling her nordenfjelds, kan bedømme, hvorvidt den — efter evne og midler — hidtil har magtet at løse den opgave, som blev den stillet i de, den 16de december 1887, foreningens stiftelsesdag, vedtagne statuter. Disse findes indtaget såvel i 1ste som 2den udgave i den af foreningen udgivne reisehåndbog respektive side 108 og 114 og refereres her:

Statuter

for

Trondhjems turistforening,

vedtagne i generalforsamling den 16de december 1887.

§ 1. Foreningens nærmeste formål er at vække sandsen for og befordre turistlivet.

§ 2. Dette søges fornemmelig nået ved:

- a. at fremme og behageliggjøre turistfarten i de egne, der ligger indenfor turistforeningens selvvalgte grænser,
- b. at vække forøget opmærksomhed for allerede kjendte seværdige punkter og ruter, og at henlede opmærksomheden på nye sådanne,

- c. at istandbringe nye og udbedre ældre tilgange til udsigtspunkter, at anvise de smukkeste og bekvemteste veie samt at engagere faste førere på vanskelige steder,
- d. at udgive nøiagtige beskrivelser af ruter og trakter, anbefalesværdige ved sin naturskjønhed,
- e. at arbeide for adgang til faste kvarterer (fjeldstuer på ensomme og uveisomme fjeldovergange) og skydsbefordring i størst mulig udstrækning,
- f. at få overenskomst i størst mulig udstrækning om rimelige takster,
- g. at udgive karter over foreningens virketerritorium,
- h. at vække opmærksomheden såvel herhjemme som i udlandet for vore trakter ved at sende foreningens eventuelle skrifter til reisetidsskrifter, reisebureauer og forskjellige sportsklubber.

§ 3. Den årlige medlemskontingent er 3 — tre — kroner for mænd og 2 — to — kroner for kvinder. Den, der betaler 40 — fireti — kroner engang for alle, bliver livsvarigt medlem af foreningen. Udmeldelser må ske til kassereren inden årets udgang.*) Foreningens medlemmer erholder gratis de af foreningen udgivne skrifter.

§ 4. Foreningens anliggender ledes og dens midler disponeres af en bestyrelse på 5 — fem — medlemmer. Den har sit sæde i Trondhjem. Dens medlemmer besørger kassererforretningerne udførte, vælger selv sin formand og fordeler forøvrigt forretningerne mellem sig.

§ 5. Senest inden udgangen af marts måned hvert år afholdes den årlige generalforsamling, i hvilken fremlægges:

- a. Bestyrelsens indberetning for foregående år og revideret regnskab, hvilket decideres af generalforsamlingen.
- b. Bestyrelsens forslag til budget for det kommende år.
- c. Foreliggende forslag vedkommende foreningens statuter eller dens virksomhed, ledsaget af bestyrelsens betænkning.

Generalforsamlingen fatter beslutning med simpel pluralitet,

*) Ved generalforsamlings beslutning ³¹/₈ 93 er § 3 givet sådant tillæg:

De medlemmer, som ikke har betalt kontingent for 2 år, kan af bestyrelsen udslettes af foreningens medlemsliste.

med mindre det gjælder forandring i statuterne; isåfald kræves der to tredjedels pluralitet. Ingen kan afgive stemme uden at have erlagt kontingent for sidst forløbne år.

§ 6. Generalforsamlingen vælger bestyrelse med tre suppleanter samt to revisorer. Revisorerne vælges for ét år ad gangen, medens der af bestyrelsens medlemmer udtræder hvert år skiftevis tre og to, første gang efter lodtrækning.

§ 7. Forslag til forandring i statuterne kan i regelen kun afgjøres af den årlige generalforsamling og maa være indsendt til bestyrelsen inden udgangen af december maaned.

Forslagene bekjendtgjøres i forbindelse med generalforsamlingens indkaldelse med mindst 1 måneds varsel.

Dog skal der, naar bestyrelsen finder det nødvendigt eller det forlanges af mindst 30 — tretti — medlemmer, afholdes ekstraordinær generalforsamling, hvor dog kun kan behandles de forslag, der er sendte til bestyrelsen forinden denne generalforsamlings indkaldelse. Til ekstraordinær generalforsamling kan varsles inden 14 — fjorten — dage.

§ 8. Bestyrelsen kan opnævne til æresmedlemmer de mænd eller kvinder, der i særlig grad har gjort sig fortjent af foreningen. Om saadan opnævnelse giver bestyrelsen meddelelse til generalforsamlingen.

På det konstituerende møde ¹⁶/₁₂ 87 valgtes som bestyrelse:

Kjøbmand H. I. Bauck
Bogholder Joh. M. Bernhoft
Konsul R. Kjeldsberg
Overlærer Carl Schulz
Kaptein A. Wessel.

I første bestyrelsesmøde valgtes til formand overlærer Schulz, som har indehavt denne funktion i de forløbne 10 år.

På den i byen udlagte og rundt om i det nordenfjeldske omsendte lister indtegnedes 273 medlemmer, hvoraf 10 kvinder og 1 livsvarigt medlem.

Foreningens medlemsantal har gennem årene holdt sig no-

genlunde konstant. Uagtet adskillige medlemmers fraflytning fra byen, dødsfald m. v., og uagtet i 1892 24 ved foreningens stiftelse som medlemmer antegnede vognmænd måtte udslettes af medlemslisten, fordi de ikke vilde betale sine kontingenter, har medlemsantallet aldrig været under 230. Ved begyndelsen af 1897 var medlemsantallet 271, hvoraf 4 kvinder, 2 livsvarige medlemmer: Kjøbmand A. L. Hansen, Trondhjem og kgl. fuldmægtig i rigsarkivet E. A. Thomle, Kristiania. Af disse 271 medlemmer er 28 udenbys eller bosatte i udlandet.

I medlemskontingenter er der i de forløbne år indtil udgangen af marts 1897 tilflydt foreningens kasse vel kr. 7,000.00, af samlaget er ydet til forskellige formål kr. 13,300.00, heri ikke medregnet samlagets bidrag til den i 1893 udgivne tyske og engelske brochure og heller ikke bidraget på kr. 23,000.00 (1897) til chaussé til Gråkallen (Fjeldsæter). Af private bidragsydere, i bøsser, i foreningens hytter er indkommen omtrent kr. 700.00.

Af statsbidragene til turistformål er der, når den hele til Trolldheimshyttens opførelse (ikke til dens udstyr) af statsbidragene tilståede sum medtages, tilflydt foreningen kr. 3,895.00.

Medtages de af Trondhjems sparebank til chaussé til Fjeldsæter bevilgede kr. 2,500.00, så har turistforeningen i de forløbne 10 år indtil udgangen af 1897 disponeret over kr. 50,000.00.

Administrationsudgifterne, deri megregnet løn til et regningsbud, har i denne tid gået op til den beskedne sum af lidt over kr. 900.00, idet disse udgifter har indskrænket sig til en liden årlig godtgørelse til kasserer tildels til sekretær. Sekretærforetningerne har dog den hele tid omtrent udelukkende påhvilet foreningens formand, gennem hvem i disse år ca. 2,000 skrivelser er ekspederte.

Foreningens beholdne formue var $\frac{2}{3}$ 97 kr. 9,300.04 (se årsskrift 1897, side 57).

Heraf sees, at den væsentlige del af de af foreningen disponerede midler, har været anvendt til anlæg af veie og stier, til opvardninger, kloppe, stationsbidrag, førerlønninger, opgåen af nye ruter, publikationer m. v., hvilke poster ikke kan kapitaliseres.

Foreningen eier turisthytterne i Trolldheimen, på Storeriks-

vold, Nedalen, samtlige udstyrede, samt hytterne på Storheia, Gråkallen, 3 både, diverse inventar på forskellige turisstationer m. v.

Inde i Trolldheimen er af foreningens midler anvendt vel kr. 4,800.00, på Tydalstrakterne (Nedalen, Storeriksvold samt til opvardninger over til Meraker m. v., kloppe, både o. s. v.) henimod kr. 1,500.00.

På Vasfjeldet er til opvardninger og blinkninger anvendt kr. 65.00, på Gråkallens og Storheias trakter — deri indbefattet oparbeidelse af kjørevei fra Tungen til Fjeldsæter og panoramakartet ved Varden på Gråkallen — nær kr. 4,500.00.

Ved Lerfossene, væsentlig til Fossetueveien, er anvendt ca. kr. 8,500.00.

I korte træk er der i foreningens virksomhed følgende hovedpunkter: Foreningens bestyrelse tog straks fat på Gråkallen, oparbeidelse af stier fra Fjeldsæter og Kobberdammen til Varden, af kjøreveien fra Tungen til Fjeldsæter. Afdøde kjøbmand Adolf Neergård overdrog ved gavebrev af 8de juli 1888 sin ved landbrugsudstillingen 1887 benyttede paviljon til foreningen for at opføres ved varden på Gråkallen.

Brændevinssamlaget, hvilket i det hele så godt som alle de foranstaltninger, turistforeningen har fået istand på Gråkallen, Storheia, m. v., skyldes, bevilgede hertil de fornødne midler. Privat indkom til Gråkalshytten kr. 429.50.

Hytten blev færdig 20de juni 1889. Senere er ved hytten opført et kjøkken m. v. Hver sommer har turistforeningen havt værtinde ved hytten i månederne — juli—september.

Panoramaet ved Varden blev færdigt 1892.

1891 forærede ritmester Elieson en større kikkert på stativ til hytten. Den udlånes til publikum.

Hytten på Storheia blev færdig sommeren 1896.

Ifjor sommer — 1897 — blev det hele net af stier, som bestyrelsen havde planlagt, færdigt. Kobberdammen. Fjeldsæter, Gråkallen Skistuen, Vintervandet, Storheia, Kvistingen, Skjelbred-

vand, Grønlien, Fjeldsæter er nu forbundne ved et sammenhængende net af stier af betydelig samlet længde.

Foreningens årsberetning 18⁸⁸/₈₉ og samme af 18⁸⁹/₉₀ viser, at bestyrelsen har søgt at få istand et udsigtstårn oppe på Gråkallen samt et turisthotel opført ovenfor Fjeldsæter på den tomt, hvor det nuværende sanatorium bygges.

1891 overdroges Varden og Fløien på Gråkallen af bryggerimester Olsen og malermester Kock til turistforeningen mod forpligtelse for turistforeningen til at holde begge i hævd.

I 1897 optog turistforeningen, da sagen var helt opgivet af det aktieselskab, som i den anledning var dannet, chausséanlægget til Fjeldsæter og anlæg af et turisthotel sammesteds. Man fik efter mange vanskeligheder begge anlæg bragt i gang. Chausséanlægget, hvortil brændevinssamlaget betingelsesvis og alternativt havde bevilget kr. 23,000.00, sparebanken kr. 2,500.00, påbegyndtes straks under teknisk ledelse af byens stadsingeniørvæsen, og kommunen overtog veiens fremtidige vedligehold, efter andragende fra turistforeningen til kommunebestyrelsen.

Foreningen fik et nyt aktieselskab for et sanatorium og turisthotel dannet, og en aktiekapital på kr. 50,000.00 samlet.

I 1888 var kjøreveien over Valene og Leren gård den eneste adgang til Lerfossene. Plattformene ved fossene på elvens høire side var i en miserabel, endog for besøgende livsfarlig tilstand og efter andragende derom til Owesens boes bestyrelse fik turistforeningen adgang til på sin bekostning at udbedre disse platforme. Gangsti — forsynet med afvisere — lagdes over Bakkebakpynten mellem begge fosse.

Disse foranstaltninger var imidlertid først og fremst af hensyn til de mange udenlandske turister, som besøgte fossene, høist utilfredsstillende.

Efter foreløbige undersøgelser i marken af bestyrelsens medlemmer, købmand Bauck og overlærer Schulz med velvillig assistance af oberst Gregersen bestemte man sig for den linje, den nuværende kjørevei har. Man ansøgte 1890 samlaget om kr. 3000.00. Veianlægget paabegyndtes 1891, afleveredes af kaptein Balchen 11/6 92. Det viste sig snart, at veien var absolut ubrug-

bar, og under ledelse af kaptein G. Heyerdahl blev der definitivt færdig 1894. Opkjørselen fra Nyveien op gennem Kroppanbakken udbedredes samtidig.

Efterat denne ypperlige adgang til begge Lerfosse var åbnet, blev Fossestuens turisthotel anlagt.

Af andre foranstaltninger i byens mere umiddelbare nærhed kan anføres, at skydebanen efter andragende fra turistforeningen 1895 fjernedes fra Ilsviks anlæggene.

Med byens vognmænd fastsattes 1889 takster for en række kjøreture i byens omegn, indtagen i turistforeningens reisehåndbøger. Ligeledes fik man faste takster for roture til Munkholmen. Mellem Heimdal og Brøttum søgte man gjentagne gange at faa etableret en fast deligenceforbindelse — men uden resultat.

Ude i landdistrikterne har foreningen hidtil, for ikke at sprede sit arbejde, væsentlig koncentreret sig på: **Troldheimen** og **Ty-dalen** med fjeldovergangene fra begge disse centrale turistfelter.

1889 begyndte man at oparbejde veiene ind til Troldheimen fra Meldalen, gennem Drugustoene, fik opsat afvisere, lagt kloppe, opstaket stierne, og oparbejdet gangsti gennem Svartådalen.

Troldheimshytten blev afleveret færdig 15de juli 1890. 12 senge opsattes med en gang og hyttens udstyr er i det hele så bra, at den hører til en af de bedste turisthytter i landet. Nu er 16 senge udstyret. — Hytten var oprindelig opført (med et statsbidrag af 800 kroner til hver forening) af Trondhjems og Kristiansunds turistforeninger i fællesskab efter initiativ fra Trondhjem. 1895 overtog Trondhjems turistforening hytten som sin egen eiendom, og statsbidraget saa vel som, hvad Kristiansunds turistforening forøvrigt havde ydet til hyttens udstyr, overdroges Trondhjems turistforening.

I årenes løb er turistruterne fra Troldheimshytten opvarede til: **Storli**, **Gjevilvandet** (Rolsjordsæter), **Todalen** (Kårvatn), Surendalen, ligesom foreningen har bekostet opvardning fra Storli over Tovandene til Inderdalen. I det store og hele taget er dette turistfelt som sådant nu gennemarbejdet.

Kloppe er lagt over elve og større bække, båd findes i Folla.

Tildels med støtte af turistforeningen har eierne indrettet turistkvarterer på Vollansæter og Boggevoldsæter i Jøldalen. På Storbækhø har E. Larsen Storli opført en fjeldhytte.

Ved Trolldheimshytten har foreningen hvert år bidraget til værtinde (Ragna Strand) og fører.

På **Nedalen** (under Sylene) blev allerede 1889 to værelser (ved bidrag gennem den norske turistforening af statsbidragene til turistformaal) 2 værelser indrettet til modtagelse af turister. Nedalen fik udstyr til senge, service o. s. v. Fjeldovergangen fra Stuevold til Nedalen blev straks oparbejdet.

I 1896 blev turisthytten på Storeriksvold (6 senge) færdig, 1897 den nye turisthytte på Nedalen (4 senge), så der nu på Nedalen staar til disposition ialt 8 senge, hvoraf enkelte dobbelt-senge.

Fjeldovergangene er opvardedede og opstakede fra Nedalen over Essandsjøen til Tydalen og over til Meraker. Kloppe er lagt over elve og bække, både findes i Nea og på Essandsjøen (bådstø ved Esnaosen).

Foreningen har hvert år holdt fører paa Nedalen, fører og rorskarl ifjor på Storeriksvoldsæter.

Også på disse trakter har landsfolket — på enkelte steder med bidrag fra turistforeningen — oprettet turiststationer. Peder Jonsen Brynildsvold har opført og udstyret en turisthytte i Ridalen. Stationsholdet på skydsstationerne er gennemgående og i væsentlig grad bleven forbedret.

1894 bereiste på foreningens bekostning skolebestyrerinde frk. Monsen Selbu og Tydalen for at oplyse stationernes vedkommende om madstel o. s. v.

Publikationer:

1888 udfærdigede turistforeningen følgende, for forholdene dengang ganske karakteristiske cirkulære:

Cirkulære

fra

Bestyrelsen for „Trondhjems Turistforening“.

For at turistlivet så meget som mulig skal lettes og fremmes til fordel ikke alene for turisterne men også for landdistrikterne, for hvem det er en sag af økonomisk betydning, skal „Trondhjems Turistforening“ gjøre stationsholdere og turistmodtagere opmærksom paa nødvendigheden af følgende:

1. Rent og pent stel i det heletaget.
2. Godt og ordentligt madstel: at der kan skaffes godt brød, smør, ost, æg og bordsalt; frisk mælk, kaffe, god the; øl, hvor saadant er tilladt; om muligt også ferskt kjød og fersk ørret; poteter og grøntsager (ærter, gulerødder, persille, løg m. v.); friske bær efter årstiden.
3. De værelser, som bydes turister, må ha vinduer, som kan åbnes („slagvinduer“). Disse værelser må holdes grundig rene og jævnlig udluftes.
4. Sengene må være lange nok — 1 m. 90 cm. Bruges hø på bunden af sengen, må det være godt tørret og bør ofte skiftes. Underdynerne må jævnlig udpiskes og udluftes godt. Som overdække bør helst benyttes uld- eller vattæpper. Bruges skindfælder, må disse også piskes og luftes og være lugtfri.
Overbredselen må være lang nok.
Lagener og pudevår må være rene og ikke fugtige.
5. Der bør findes store vaskefad, af krustøi eller blik, samt rene grove håndklær.
6. Karioler og kjærrer må være forsynet med fjære og ha puder i sædet.
7. Den reisende må — især når turen går udenfor de rodelagte veie — ha adgang til sadel.

Renslighed er det, som turister sætter mest pris på. De vil i regelen være tilfreds med enkel og tarvelig beværtning, når blot det, som leveres, er renslig behandlet og net fremsat, og når de blir mødt med venlighed og ligefremhed.

Det siger sig selv, at betalingen må stå i rimeligt forhold til beskaffenheden af det, som leveres.

Dette cirkulære spredtes omkring i distrikterne, og sendtes til andre nordenfjeldske turistforeninger.

1889 udfærdigedes „takster“ (for logi og beværtning), som også sendtes rundt omkring nordenfjelds til skyds-, turiststationer m. v.

Taksterne var lave, men for at udvikle den nye nordenfjeldske turisttrafik måtte man begynde forsigtigt.

1892 udgaves nye „takster“, aftrykt i årsskrifterne, samt i separataftryk, som sendtes omkring til sætereiere, turist- og skydsstationer.

1889 udgaves: Reisehåndbog for Trondhjem og omegn (med turistruter, ordnede med Trondhjem som udgangspunkt) ved overlærer C. Schulz (illustreret og med et kart over Trondhjem). 1ste udgave.

1889: Ruter for kortere og længere ture i det trondhjemske ved overlærer C. Schulz.

1890: A guide to Trondhjem and its environs, en bearbejdet oversættelse af reisehåndbogens 1ste udg., forlagt af A. Bruns boghandel.

1893: Handy guide to Trondhjem: Curiosities, History, Environs, Business og Kleines Handbuch für Touristen über Trondhjems stift.

Begge de sidste med 14 prospekter fra det trondhjemske, med et farvelagt kart over Trondhjem, og et kart over land- og sjøruterne til Trondhjem.

Midlerne til de to sidste brochurer indsamledes privat. De kom ikke i boghandelen, men blev ved dertil særskilt engagerede folk i turisttiden omdelt til fremmede turister i Kristiania og Bergen.

Turistforeningen har senere gjentagende andraget samlaget om et bidrag på Kr. 2,500.00 for at få en ny, forbedret udgave af denne brochure, uden at disse andragender hidtil er bleven indvilget.

1893. Reisehåndbog over Trondhjem og de to trondhjemske amter, 2den forøgede udgave, med 2 karter og flere prospekter, ved Carl Schulz.

En ny udgave af denne reisehåndbog er på grund af de mange siden 1893 tilkomne nye foranstaltninger på forskellige turistruter, nye turishytter, opvarninger m. m. meget ønskelig, men meddelelsen af denne oversigt over foreningens virksomhed, vil ikke længere kunne afse den tid, som et sådant arbejde kræver. Nogen anden lokalkjendt og interesseret mand har det endnu ikke lykkedes at finde til dette arbejde.

I år får man færdigt et oversigtskart over de to trondhjemske amter i målestok 1:2,400,000. På dette kart findes indtaget rektanglerne for den topografiske opmålings kartblade, hvilke nu sælges for kr. 0.60. Kartet vil gratis bli tilstillet foreningens medlemmer. Det bør indsættes i reisehåndbogen over de to trondhjemske amter. Man vil med dette oversigtskart let kunne orientere sig på den rute, man ønsker at tage, og kunne vælge de kartblade, man behøver. Uden disse kartblade bør ikke nogen turist drage ud på færder.

Af turistforeningen er der i årenes løb leveret bidrag vedkommende nordenfjeldske turistforholde til:

Norway Illustrated, udgivet af Edv. B. Gjertsen, Bergen.

Cooks Allgemeine Welt-Reisezeitung.

Norske turistforenings årbog.

Der er leveret bidrag til Bådeker: Schweden und Norwegen, ligesom man altid har været rede til at meddele alle forlangte oplysninger til uden- og indenlandske forfattere af reisehåndbøger, velvilligst bistået med revision af karter o. s. v.

Siden 1895 har foreningen udgivet et særskilt årsskrift istedetfor den før hvert år trykte årsberetning.

Man har herved troet, idet man knytter særlig yngre, interesserte mænd nærmere til foreningens virksomhed, at få interes-

sen for nordenfjeldsk turistliv spredt til kredse, som kan føre foreningens virksomhed videre frem. Disse årsskrifter har været illustrerte, og herved vil man år efter år få en større række prospekter over nordenfjeldske seværdigheder og vakre partier.

Samtlige nedenstående bidrag har vedkommende forfattere velvilligst indsendt, og jeg må — også herigjennem — bringe de unge trøndere, som har vist sin interesse for sagen, bestyrelsens tak:

Årsskriftet 1895:

Fjeldovergangen Grut—Støren, ved C. Schulz.

Den nye turistvei fra Troidheimshytten over Mellemfjeld til Rolsjordsæter ved Gjevilvandet, ved M. Bugge.

Årsskriftet 1896:

Notiser fra turistfærder sommeren 1895 ved C. Schulz:

I. Selbu—Tydalen

II. Rotledalen

III. Nedalen—Essandsjø

IV. Tydalen—Riasten—Reitan.

Fjeldovergangen fra Reitan til Løvøien over Holtsjøen, ved Jørgen B. Lysholm.

Foldalen—Fagerlidalen—Vindøladalen, ved stud. med. G. P. Meisterlin.

En bestigning af Trolla, 9. august 1895, af pr.lt. Kåre Sv. S. Klingenberg.

Værdalen og Vuku, ved C. Schulz.

Årsskriftet 1897:

Storheia ved C. Schulz.

Tur til Fæmundstrakterne, ved kand. real. L. Schulerud og kand. mag. Axel Sommerfelt.

Stenkjær—Snåsen—Fiskemvand—Namsvandet, ved G. M.

Ranen, Salten, Sulithjelma, ved adj. B. Hartmann.

Sylen—Rientrakterne, ved o.r.sagf. Olaf Richter.

Troidheimshytten—Romundstadbygden—Vederskaret, ved dr. fil. Th. Lindemann.

Essandsjøen—Ekorndøren—Handøl—Storlien, ved pr.lt. Kåre Sv. S. Klingenberg.

Fotograf E. Olsen har to somre bereist det nordenfjeldske (Tydalen og Troidheimen) — med bidrag af turistforeningen — for at optage prospekter.

Man skal ikke til denne korte oversigt over turistforeningens virksomhed undlade at tilføie, at foreningen i 1892 ved fiskeri- og turistudstillingen i Kristiansund — den eneste udstilling, i hvilken foreningen har deltaget — tildeltes sølvmedalje for fortjeneste af turistsagens fremme, den største udmærkelse, som uddeltes i turistafdelingen.

Det er klart, at der i 10 år kan og bør udrettes adskilligt, men jeg tør nok sige, når jeg i samlet sum ser tilbage på, hvad foreningen har udrettet, at virksomheden — med beskedne fordringer — ikke er så værst endda.

Foreningen har dog udrettet en del i byens nærhed, taget et og andet initiativ, givet en og anden impuls, og den har — ikke blot ved at opføre turisthytter, anlægge stier o. s. v. — ude i landsbygderne nordenfjelds sat sine spor. Det mærker snart den, som før og i disse 10 år har færdedes ude i de nordenfjeldske distrikter.

Trondhjem i februar 1898.

Trondhjem—Hevne—Hevnekjølen.

(3 dages tur)

(ved Carl Schulz.)

Ovenstående kortere udflugt fra Trondhjem er det vel værdt at ofre en 3—4 dage på.

Turen byder på mange variationer: Sjø- og høifjeldsnatur. Vi tog med „Einar Tambarskjælver“ til Kirksæterøren i Hevne og var så uheldige at komme op i en „lysttur“ — stappende fuldt af lystreisende ombord, neppe en plads at sidde på og rent kaos i salonen. Forøvrigt er Einar Tambarskjælver et godt, under almindelige forhold komfortabelt fjorddampskib. I. kl. Trondhjem—Kirksæterøren kr. 4.20.

Turen fjorden udover med de kjendte anløbssteder forbigåes. Man kommer ikke langt udover, før den golde kystnatur viser sig: nøgent, gråt fjeld med nogle gårde i klynger hist og her på de sparsomme, sporadiske, grønne engflekker.

Det undrer én, at der indenfor den ugjestmilde kystzone kan findes en så vidt naturlig rigdom og en så frodig vegetation, som fjordbundene byder på.

Ved Trondhjemsfjordens udløb ser man mineringerne i fjeldet ved **Hasselviken** og **Brettingsnes** (kartblad: Trondhjem) på fjordens østside og ved **Hambaara** på vestsiden. Forud har man Ørlandets flade sletter, på hvilke husene synes at ligge på selve havfladen.

Ude i Trondhjemsleden har man **Storfosens** mørke masser til høire og i det fjerne **Hitterens** fladere bergmasser.

Herude blir bebyggelsen endnu sparsommere, naturen endmere gold.

Kommer man forbi **Hevnskjel** (kartblad: Terningen) for at gå ind Hevnefjorden begynder granitfjeldet at klædes med noget birke- og furruskog og i bunden af den ganske imponerende fjord ser man Kirksæterøren med en amfiteatralsk ordnet bebyggelse opover fra stranden, og den gamle, ottekantede trækirke oppe i høiden.

Mod øst skjærer sig den af steile fjeldsider omgivne **Snilfjord** ind.

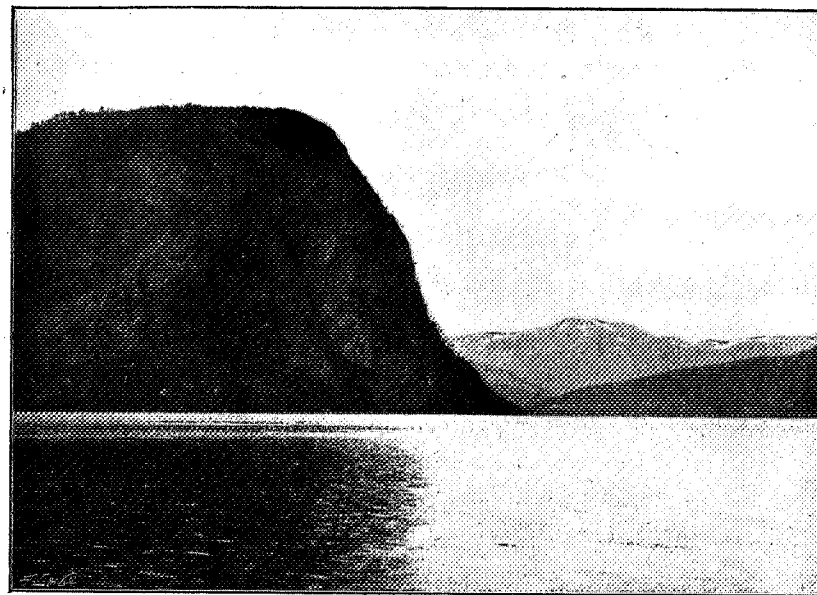
På Kirksæterøren (kartblad: Rindalen) har man Strøms hotel. Oppe i bakken ligger skydstationen med noget primitive bekvemmeligheder, men den ellers velvillige gjestgiver bød os straks og gjentagende — efter den gennemvågede nat — en „morning“, som vi fandt at måtte afslå.

Herinde, hvor elven kommer ud af **Rovandet**, var det, at de to store blækspruter, som nu museet i Trondhjem eier resterne af, gik op på en sandør.

Laksen går fra fjorden op i Rovandet og der skal fiskes ikke så lidet laks med stang i den korte elvestump mellem sjøen og vandet, og laksøret skal også fåes oppe i selve Rovandet.

Ingen englænder har endnu fundet veiden til dette laksefiske — mærkeligt nok.

Omkring Rovandet, som får tilløb gennem **Søa**, som kommer fra **Vaslivand** og **Søvand** oppe på Hevnekjølen, findes hovedbebyggelsen i Hevne. Småbakket vei langs vandet, forbi præstegården tilhøre, på den anden side af vandet: **Rohammeren**. En fin skal ha spået, at hammeren engang skal revne og oversvømmelse ødelægge både bygden og øren, og en revne skal, påstod skyds-karen, findes oppe i hammeren — det var den „reine fakta“!

C. Schulz fot.

Rohammeren.

Ved vandets øvre ende flere velbebyggede gårde: **Hundnes**, **Sinnes**, **Eide** m. fl.

Medens Hevnes befolkning nede ved sjøkanten driver fiske (torsk og sei, noget uver) ved siden af jordsbrug, er heroppe fædrift den væsentligste næringsvei.

Forbi **Eidsfos**, vakre kulper for ørretfiske i **Søa**, kommer man op i frodige birke- og furrullier, som strækker sig opover til snau-fjeldet, rundt om dækket af snemasser — 8de juni ifjor.

Medens hele kystranden og indover til Eidsfos graniten stod

overalt, kommer man nu — og helt frem til Orklas dalføre — ind på et stort grundfjeldsfelt: gneis og krystallinske skifere.

Egnen antar mere og mere høifjeldskarakter, man kommer over i „**Dyrgraven**“, voldsomme bakker, de værste jeg har seet, op og ned langs dalsiderne, elven langt nedenunder, og flersteds synlige spor efter sneskred: oprevne træer, flekkede stammer, sønderrevne rækværk over broerne.

Nede i Dyrgraven (der findes i Hevne hist og her „dyr“ (hjort), var der i de lune birkelien en rent storartet konsert af alle slags sangfugle, blandet med hakkespettens toner. Her måtte være et studiefelt for en ornitholog. Vor skydskar, Edvard Bakmyr inde fra Snilfjorden, meddelte, at der ved gården Fæveland var et fjeld, som mod „stygt veir“ viste sig „vulkansk“, idet stenfliser sprang løs under smeld som fra bøsseskud! Edvard lovede mig at indsende til museet prøver af bergarten i dette mærkelige fjeld. „Det var“, sa Edvard, „fakta den reine sandhed“ med det fjeld.

Fra Kirksæterøren til **Søli** skydsstation 20 km. Søli minder noget om Drivstuen med hensyn til naturen, ganske sikkert ikke med hensyn til bekvemmeligheden, men forøvrigt med en vakker, veludstyret stue, og Sødalen har nogen lighed med Drivdalen. Man har her den rene høifjeldskarakter dog uden den lette høifjeldsluft. Tilhøre **Kammen** og **Ruten** med sneflekker over fjeldsiderne.

Flad vei langs elven — klein ørretelv, bare småkjøe. Ved gården **Rabben** var ned gennem birkelien sporene tydelige nok efter et voldsomt sneskred, som havde knækket og revet op med roden alle træer på sin vei tvers over dalen. Forud ser vi en svær bakke op til **Vasligårdene**, nedenunder ligger Vaslivand — langs dette, forbi gården Flauget — bakket vei fremdeles. Nu ser man et gløt af Søvandet og forud igjen svære bakker i det fjerne. Mellem de to gårde: **Sluppen** og **Knubben** ligger grænsen mellem Hevne og Orkedalen.

Har man klarert de omtalte bakker, så har man gjennom birkelien småbakket vei frem til skydsstationen **Søvatsli**, 16 km., et lidet stykke vei ovenfor vandet — godt kvarter. På vandets anden side ser man den ensomt liggende fjeldgård **Bjørnsli**.

Fra Søvatsli udsigt over **Gråorfjeldets** snedækte sider.

Uagtet Søvandet kun ligger 287 m. over havet har man her det rene høifjeld. Skogbarheden på grund af havets nærhed — kun birk med spredte furuer hist og her — gir trakten en alpin — eller rettere subalpin karakter.

Da vi kom op om morgenen 9de juni var det fuldstændigt snefok. Birkelien stod hvidpudrede, og nysne rundt på alle fjeld. Fjeldloerne, som rastede på Søvatslijorderne under sin færd tilfjelds, lod høre — under snefokket — sin end mere melankolske fløiten.

I fuldt sneveir drog vi over Søvatslikjølen, tilvenstre **Flesk-skinkdalen** med sine sætervolde under **Ovnfjeld**, over Hundsåen, forbi **Svorksjøerne**. Her ser man ude på en odde en net beliggende fiskerhytte. Over hele plateauet kun birkeskog med myr-rabber.

Selemotjern tilhøre, og voldsomme bakker ned til skydsstationen **Eide**, 11 km. Tilvenstre sees en snip af **Gangåsvandet**.

Så bakker op igjen, videre rimelig vei, tilhøre Snikantjern og Snikanbækken med et sagbrug — frem til **Fosbakken**. Herfra har man en vid, særdeles smuk udsigt over hele Orklas dalføre helt op til **Svorkmo**. Så tøier man de sidste bakker ned til hovedveien langs Orkla, over **Forve** bro, hvor man efter en avviser maa „kjøre i skridt“. Det minder mig om en plakat på en bro — for nogle år siden — oppe i Guldalen:

„Traaper forbydes i tagt at masere over Broen!“

Fra Øren (15 km. fra Eide) har man $2\frac{1}{2}$ times fart med „Orkla“ tilbake til byen. (Kr. 1.50 1ste plads). Jeg vil anbefale denne tur som en meget afvekslende 2—3 dages fra Trondhjem. For en cyklist vil turen, uagtet den ofte meget bakkede vei, være af særlig interesse, skjønt cyklisten jo er alt andet — kun ikke turister. Den moderne, altopslugende cyklemani, hvis dyrkere er nødsaget til bare at holde sig på landeveien, har — indtil videre forhåpentlig — delvis git turistlivet nordenfjelds et slags knæk. Cyklistene farer oftest hæsblæsende afsted for at sætte en „rekord“, stirrer stivt på landeveien for at holde sporet, og sniger sig kun nu og da til et gløt af den dem omgivende naturs

eiendommelighed og skjønhed. Cyklen er ganske vist en praktisk og nyttig ting, men der er såre liden idealitet ved det apparat — og dets mere eller mindre professionelle dyrkere som sådanne.

Vinterturistliv.
Skitur til finnerne på Gynnefjeldet

ved E. A. Tønseth.

Februar var kommet med vakkert vinterveir og fint skiføre.

Solen steg for hver dag høiere og høiere på sydhimlen, og som den kastede sit gyldne skjær om de hvide fjeldene i fjernet, vaktet længselen efter høifjeldslivet tillive igjen.

Juleståk og nytårsoppgjør og sligt havde døivet den en tid, men nu lå den der under hjerteroden og gnog og gnog.

Så kom der en god dag en melding i aviserne om, at der var kommet finner op i Soknedalsfjeldene med en stor renhjort på flere tusen dyr, og at vargen havde været efter den og jaget en 80—90 dyr udover et stup i Grefstadfjeldet — og så blev fritelsen for stor.

Lange havde jeg næret det ønske, at få besøge finnerne på vintertiden, og se det liv, disse fjeldets hårdføre sønner fører i kampen mod snestorm og kulde. Her var anledningen.

En kamerat vilde jeg gjerne ha med, men det var ikke så let at finde nogen i en fart, thi dengang var det ikke så almindeligt som nu at gjøre fjeldture vintersdag. Men jeg var heldig og fandt én, som både havde tid og lyst, og så bar det afsted en fredags kveld med jernbanen til Hovin station.

Derfra tog vi skyds udover til skiftet Krogstad på Høilandet, for at nå frem, mens folk var oppe. Knitrende kaldt var det om kvelden, så vi sad og hukstred og frøs i slæden, der vi humped afsted efter den støpede vei udover Høilandet.

I 11 tiden kom vi frem, og da smagte det urimelig godt at komme ind i en varm stue og få mad og kaffe tillivs.

Af Krogstadfolkene fikk vi høre, at finnerne nu lå i Gynnefjeldet, og som fører anbefaled de os Even Lien, som bodde en fjerding vei derfra på gården Lien bortunder Hammeråsen.

Med disse opplysninger gikk vi tilsengs og sov sødeligt under varme, rene fælder.

Da det gryed af dag tørned vi ud, fikk en kraftig frokost tillivs, skræppen på ryggen, skierne spændt på og afsted bar det i den knitrende klare vintermorgen.

Udfor bakkerne fra Krogstad i susende fart, som båret på store, hvide vinger. En kjender ligesom ikke grund under sig. Så fri og så let, men så liden, så usigelig liden i al denne skinnende hvidhed.

Nede i dalbunden et hvast søk efter bækken, som bryder sig vei under snelaget — over i et hop. Men knak, hvad var det som brast der bag? Jo der ligger kameraten på ryggen nede i søkket med skierne i veiret. Skistaven brukket tvert af. Det var som pokker; uden skistav går det ikke an at lægge tilfjelds. Vi får høre, om ikke Even Lien kan skaffe os en istedet.

Gjennem tæt granskog isprængt med bjerk bautet vi os oppover i dyb løs sne med jevnt drys ned over os fra de snetunge grene.

En årfugl slængte sig skræmt opp af sneen og forsvandt mellom tællerne. Et rundt hul i sneen viste, hvor den hadde havt sin lune seng den nat.

Overalt tråk efter hare, nyt og gammelt, som nu og da løb sammen i faste veie. Og hvor sneens vægt hadde bøiet en ung-bjerks smekre stamme, så grenene rak ned i sneen, var det mere end tråkkenes mængde, som viste, at her hentet den sin tørre og bedske vinterføde.

Et stykke opp i skogen traf vi paa en vintervei, som førte oss frem til gården Lien.

Even sad netop og spiste frokost, da vi kom ind. — Joda! han var straks villig til at være med tilfjelds, og skistav skulde det bli råd for. Et par „gropkaker“ og et stykke flæsk blev puttet i skræppen og en skistav — en af de nationale — blev fundet frem, og så bar det afsted oppover bratte granlien igjen.

Tungt arbeide at tvertrække og baute sig opover i dybsneen. Høiere oppe glesned granskogen mere og mere og gik over i åbne hældende myrer kranset af fururabber. Her oppe bar sneen bedre og skiene gled let. Luften var klar og kold. Høitidsfuld stilhed hvilte over naturen. Ingen fuglekvidder, ingen surr af næsvis myg og fly, intet mylder af flittig maur og kryp — kun fred, vinterhvilens tause dybe fred. Solen keg netop over åsen i sydøst og kastede sit gyldne skjær over den snetunge skog og bygden nedenunder.

„Ska tru om vi får sjå nån tøddør i top her utføre“, kom det fra han Even, han støtted sig på skistaven, blåste godt ud og kastede et langt blik udover furrumoen. „Ånei san, iår e de it en foggel å sjå, kor'n fær. Men ifjol vinter gjør æ ret et godt kast borti dender furruhaugen, Di sjer dén, ein kveldstunn. Æ had vori på tømmerhugst uti hen å kom heimover i kvellinga, så fik æ sjå en 5—6 tøddøra sit i toppan borti haugen der. No e de no it nå godt stillingslæin her, som Di sjer, men æ kraup me no i håll bak ei tæill borti haille der, å så skaut æ ner føst den, som nærmest sat, å så ein tel, før dem strauk. Men iår e'n reint væk ja“.

Ja væk var den. Ikke fik vi se nogen „tøddør“ alt det vi speided omkring i furrutoppene, der vi for udover kjølerne.

Skierne gled let her oppe i høiden og snart lå Høgknippen og Storsæteråsen bag os.

Et lidet dalsøk skar vor kurs. Her slutted furskogen. På den anden side af dalen lå en liden sætergrænd med næsten nedsnedde huse og bag dem hæved høifjeldet sig.

„Han bles i høgfjelle. Sjå kor de ryk af kamman“.

Even tørred sveden under huebræmmen og pegte på en gråhvid røg, som hvirvled sig op over fjeldenes linjer og blended sig med vinterhimlens blå. Åja, det var ikke frit for, at vi blev luftet ordentlig igjennem, da vi krabbed os opover Skottarøkjølen mod en bidende søndenvind. Følte næsten ikke, vi havde klær på kroppen. Men for en udsigt fra toppen! I øst Burufjeld, Rensfjeldet, Samsjøvola, Bringen og langt derborte under himmelranden Fondfjeldet, Ruten og Sylene. I syd Igelfjeld og Gynnel-

fjeld. Men i vest ragede Trolldheimens vældige jætter helt op i himmelrummet og stængte for videre udsyn.

Vakkert er høifjeldet om sommeren med dets skinnende bræer, gulbrune flyer, blinkende tjern og dets rige vekslende farvepragt, men vakrere endda når vinteren har hyllet det ind i sit skinnende hvide brudelin, hvori vintersolens matte stråler kaster skjær af guld og glimt af diamanter.

Men længe kan en ikke hengi sig til nydelsen af denne jomfruelige skjønhed, thi den er skjærmet af vinterens isnende kulde. Et raskt tilsprang og udover lien over knauser og kneiker i susende fart og ned i fjelddalen gennem glissen forkrøblet fjeldbjerg, så småkvisten fyker om ørene. Et herligt rend. — Sidst kom Even ridende på staven, så snespruten stod som en sky om ham.

Men hvad er det for nogen far, vi ser der under hængskavlen borti lien midt imod? Skal tro, det er efter varg? Nei det er efter ren. Tre, fire stykker.

Vi fulgte farene og traf på flere og flere opover lien, indtil vi tilslut forbauset blev stående på en umådelig bred, stærkt optråkket vei. Det måtte ha været en ordentlig rensflok, som havde passeret her, så det ud til.

Noget længere fremme fik vi øie på halvt nedsnedde sæterhus. Det røg af en af piberne. Ski stod udenfor. Rentråk overalt omkring.

Da vi nærmed os, kom en fire, fem iltre bikjer glæfsende imod os, som vilde de gå lige i læggene vore. Vi måtte anvende al vor bikjeveltalenhed, for at få disse arge småtrold til at forstå, at vi kom som venner. Omsider lod de sig berolige og lod os passere, men fulgte mistænksomme, murrende og småskjendende efter. Udenfor sæterdøren kom en ung, rask, mere end almindeligt godt udseende fin — øiensynlig af blandet herkomst — imod os med et venligt: „E det framman-kara som e ut å fær i fjelle idag?“ Ja det var da det, og da han fåt besked på, hvor vi var fra, og at vi var ude for at besøge ham og hans, bad han os meget venligt om at komme ind og „kvile“.

Sæteren var som sætrene flest på disse kanter gammel og

skral. En peis, en brisk, et bord og nogen krakker. Sotet, mørkt og trangt. På væggen et lidet vindu, hvori det havde været fire glas. Nu var der bare to igjen og en fjæl slått for de åbne glugger.

Ved peisen sad en ung tyveårs jente af udpræget lappisk type og kogte kaffe.

Vi slog os ned, hvor pladsen tillod det, og da vi havde skjænket dem en dram og de os en kop stærk kaffe, kom passieren snart i god gang.

Hun hed Eva, og var en datter af den rige fin Jon Tomassa, som ligger oppe i Kviknefjeldene. Han hed Jon og var tjenestegut, men såvidt vi kunde skjønne Evas vordende Adam.

Disse to samt Evas søskende Lars og Marie, som nu var ude og gjæted renerne, lå nu her med halvdelen af farens renhjort, da det var begyndt at bli småt om beite i Kviknefjeldene.

En anden lap Jonas Monsa var stødt til dem med sin hjort, og disse gjæted nu i fællesskab, vagtvis nat og dag, for vargen var alt som tidest på færde og gjorde skade på hjorden, men værste skaden gjorde den dog den natten, da den jog en 80—90 ren udover stupet i Grefstadfjeldet.

På vort spørgsmål om, hvormange rener de havde her nu, svared Eva med et polisk smil: „Nej ikke veit eg det, men dok kan tælle etter sjøl, for no højre eg dem kjem.“

En sælsom dur som af et mægtigt skred, der nærmed sig langt borte ifra, hørtes. Vi sprang ud. Et eiendommeligt syn mødte vort øie. Frem gjennem en fjelddal, som skar sig ind mellem to fjeldrygger bag sæteren, bevæged der sig en uhyre mørk masse imod os, en skog af horn, et mylder af dyr i en tætsluttet kolonne, ført af en fem seks hunde og af lige mange finner.

Den klaprende lyd af reneses klover, hundenes los, finnernes hujen, og duren af den fremrykkende masse fyldte luften. Vi stod der rent fortabt. En sådan mangfoldighed af dyr havde vi ikke drømt om. Det måtte være flere tusen.

En gammel fin og en jente, fulgt af et par hunde, strøg forbi os på sine ski hujende og lokkende og gled udover skråningen fra sæteren ned mod et snedækt tjern nedenfor. Efter fulgte flokken i jevnt dilt. Gamle bukke med svære horn,

ynge med mindre, kollede simler og kalve. Nogen mørkebrune, nogen lysere, nogen næsten hvide — i broget mangfoldighed.

Nede på tjernet standsed førerne og sendte hundene mod flokken. I vild los satte de på og standsed de fremste ren.

Nogle minutter efter havde hele flokken slått sig til ro i små grupper hele sætervolden opover og bortover tjernet nedenfor.

Vi forsøgte nu at få et tal på flokken, men måtte opgi det. Det var for mange — mindst 3000 dyr.

Imidlertid havde finnerne samlet sig oppe ved sæteren, og vi måtte nu hen og hilse på de nys ankomne og slå af en prat med dem. Dramflasken måtte naturligvis frem igjen, og det var morro at se, hvor finnernes små mysende øine lyste af begjær ved synet af de gyldne dråber, men dog skulde hver enkelt gjøre en hel del dikkedarer, før drammen kunde tages. Finnen har sin bonton han og.

Om lidt gjorde Eva os opmærksom på, at der skulde slagtes ren, og det burde vi se på. Vi fulgte efter Lars og Marie, som vi så gå søgende omkring i flokken.

Ret som det var sused Lars's lasso gjennem luften og snurrede sig om hornene på et dyr, som af begge blev halet ind, men sluppet igjen; det var ikke den rette. Endelig næsten helt nede ved tjernet blev et dyr halet ind, og i næste øieblik lå det på ryggen i sneen og strakte benene fra sig.

Lars's kniv sad begravet til skjæftet i skolten på det. Han havde truffet godt. Ingen sprellen, ingen stønnen, kun nogle trækninger — og livet var slukt. Men udtrykket i disse fromme, bri-stende øine glemmer jeg aldrig.

Ingen rædsel for døden, intet had mod voldsmanden, kun en stille undrende hengivelse i det uundgæelige.

Her var heller ingen voldsdåd øvet, kun en befrielse; thi det viste sig, at dyret havde et stygt sår i struben efter bid af en varg.

Da den sidste gnist af liv var slukt, greb Lars og Marie fat i hornene og drog den afsted gjennem rensflokken op til sæteren, mærkelig nok uden at det vakte den mindste uro i flokken. Fin-nerne tog fat på flåingen og sønderlemmelsen.

Mens dette foregik, havde de andre finner fanget ind en stor prægtig kjøreren, og spendt den for en kjerris lastet med renskjød,

som skuldé til bygden og byttes mod varer — kaffe óg tobak. En gammel fin slængte sig oppi, og afsted bar det over tjernet og opover lien, indtil de forsvandt bag kammen i syd.

Vi gik op på en liden knaus ovenom sætrene, hvorfra vi havde et godt overblik over det interessante billede foran os. I forgrunden de halvt nedsnedde sætre, udenfor dem finnerne i tæt klynge omkring den slagtede ren, og omkring dem en flok bikjer i grisk begjær ventende på, at en kjødbid skulde bli slængt hen til dem. Rundt om sætrene endel ungren dansende lystigt omkring i kåte hop, nu og da stødende hornene sammen så det knaged, og nedover sætervoldene den hvilende renflok i større og mindre grupper.

De var færdig med slagtingen dernede. Bikjerne kasted sig i slagsmål og kjævl over de rester, som var levned dem. Finnerne forsvandt lidt efter lidt ind i sæteren og vi drog efter.

Eva havde imidlertid gjort middagsmaden færdig — kógt renskjød og kaffe. Med tollekniven og fingrene hentet man kjødstykkerne op af gryden, gnaged kjødet af og slængte benene til bikjerne. Slige luksusgjenstande som tallerkener, gafler og sligt fandtes naturligvis ikke; men ikke destomindre smagte det udmærket. Efter måltidet tændtes piberne og praten gik let og muntert med latter og tralling iblandt. Et letlivet folkeslag disse fjeldets barn.

De af finnerne, som skulde ha nattevagten, begyndte nu at stille sig. Finskoerne og sengræsset, som havde hængt til tørk under taget, toges ned. Med stor omhyggelighed kjæmmed de sengræsset ud i en aflang firkant, og førte det ind i finskoene, så det omsluttet foden over og under, og lagdes rundt ankelen og strømpelæggen. De brugte ikke fod i strømperne, da sengræsset var varmere og bedre at gå på. Skindbukser og pesk drøges udenpå varme, tykke underklær.

Vore vadmelsklær lo de hånligt af: „Vånmål e for bumannen, men pesken e for finnen“, sa de, og vi skulde, inden kvellen kom, få sande, at de havde ret.

Ved firetiden begyndte renerne at røre på sig og drage afsted opover fjeldaldalen. Finnerne fik det nu travelt med at bli færdig.

Renskjød og kaffekjedel blev puttét i rygsækken og skierne bundet på. Hundene søgte nu hver sin herre og sprang gnistrende og bjæffende omkring, utålmodig, efter at komme afsted. Vi bestemte os til at følge med for at se, hvordan finnerne manøvrerte sine tropper.

Rensflokken var nu i bevægelse. Som en mørk slange bugted den sig opover fjeldaldalen, ren efter ren, sålangt øiet kunde nå. Nogle efternølere somled endnu nede på sætervangen. Dem strøg Eva efter med sine hunde. Vi fulgte Jon, som i rask fart satte efter flokken.

Solen stod nu over kammen i vest, mat og rød. En bidende vind feied over fjeldet og hvirvled løssneen foran sig. Skierne gled let, så vi haled forbi ren efter ren. — Et stykke oppe i dalen havde endel ungren fået det indfald at bryde ud af rækkerne og stryge opover lien på egen hånd. Flere fulgte efter, mest ungdom. De gamle adstadige vendte bare hodet og så efter dem, men fulgte hovedflokken. De forstod nok, at det der var bare ungdommelig galskab.

Såsnart Jon fik øie på rømlingerne, satte han afsted efter dem, fulgt af hunden. Vi standsed for at se udfaldet.

Høit oppe i lien begyndte han at nå ind på dem og så sendte han hunden ud. Som en pil fløi den tyst afsted, indtil den var kommen ovenom renerne, og så satte den i rasende los imod dem. Renerne omkring og i vild flugt nedover lien, hunden og Jon efter. Flokken stiled ret mod et sted, hvor lien stuped ned i en hængskavl. Utover skavlen bar det. Renner, hund og Jon forsvandt i et gyv af sne nede mellem bjerkestammerne. Vi trodde sikkert, at nogen af dem måtte bli liggende igjen med knækket hals eller ben, men nei da — lige god allesammen. Renerne var nu ikke sen med at slutte sig til storflokken igjen.

Længere fremme sanked dalen sig gennem glessen bjerkskog ned mod en vid åben sneflade.

Det var Hulsjøen som slumred i vintersøvnen under snedækket. Midtveis ude på fladen standsed fortroppen op, holdt af et par hunde. Først en liden klynge, der voksed og voksed, til den omsider danned en mægtig firkant.

Her fik vi se hundenes udmærkede arbejde.

De foran havde sin fulde hyre med at holde de utålmodige rener samlet og ligeså de på siderne. Ret som det var, brød nogen dyr ud af flokken, men straks var en af hundene efter dem og drev dem ind igjen. Imens strøg et par hunde tilbage og drev efternølerne frem.

Da hele flokken var samlet holdt finnerne råd om, i hvilket fjeld der skulde beites før natten, og så bar det afsted igjen med frontforandring til venstre. Såsnart bredden var nået, kaldtes hundene ind og renerne spredte sig i små flokke beitende opover lien.

Finnerne samlede sig nu, fyldte vand på kaffekjedlen ved at hugge hul på isen med sine jernskode skistave borte ved en bækos, og trak sig så småt efter.

Men nu kunde vi desværre ikke være med længer. Vi måtte sande lapperens ord; vore vadmelsklær duede ikke til at holde kulden ud. Stod vi stille et øieblik, var det som om isnåle prikkede os i huden¹).

Hvor gjerne vilde vi ikke ha været med på denne nattevagt, og leired os med finnerne omkring bålet, med rensflokken spredt bortover fjeldet og hundene på vagt omkring, men kulden tvang os til at afstå fra det.

Vi måtte ta farvel med vore venner og sætte kurs mod sæteren.

Solen var sunket bag fjeldet i vest og vinterkveldens korte skumring bredte sig over vidden.

Fjeldenes linjer blev svagere og svagere og flød mer og mer sammen med det nærmeste luftlag, som sneen gav en hvidblå farvetone. Men over dette hvæved nathimlen sit sortblå dyb, og ud af dette blinkede snart tusinder af tindrende stjerner — blinkede og vinkede de jordbundne sjæle op mod uendelighedens ukjendte vidder — — —. Og i vinternattens høitidsfulde stilhed svang menneskebarnets søgende tanker sig op i de lysende verdners kreds og fornam et glimt af evighedsens strålende lande. —

Vinden var stilnet. Med en sagte hvislen gled skierne hen over

høifjeldsskaren. Kun som mørke skygger fortonede sig stup og skavler, så en måtte fare varsomt frem, ploge, svinge og speide ind i natten, og dog — mørket fik ikke sin fulde magt, ikke som i de svarte høstnætter, thi sneen lyste. I sine iskrystaller fangede den ind stjernernes glimt, og kastede det som lyn af bleggørne smaragder tilbage i natten.

På sæteren sad en gammel finkall oppe og ventede på os. En frisk ild på peisen kastede et lunt skjær over det lille rum.

Da vi vel var kommen ind, tog han frem en rustet stegepande, skavede med tollekniven nogle skiver af et frossent rensår, gravede noget renstalg ud af en træask og stegte dette over ilden til noget, han kaldte „reinsteik“. Smagte godt gjorde det imidlertid — varmt og kraftigt.

Borte på brisken havde han redt os et varmt og godt leie af en mangfoldighed af rensfælder, og snart gled vi blidelig over i søvnsens arme, og drømte om store renhjorder og lappeliv på vilde vidder. —

Ved daggry tørned vi ud og gjorde vort morgentoilette — d. v. s. børstede det værste af renshårene af klærne. Så skulde vi koke nogen knakwurster, som vi havde i skræppen, til frokost. Men der fandtes ikke andet kokekar end den panden, som finnen havde stegt „reinsteik“ i om kvelden, og den så ved dagslys ikke meget indbydende ud. Vi gjorde vel et forsøg på at gi den et høist fornødent vask ved at smelte sne i den, men da gamlingen så det, sa han ganske tørt: „Å ho e ganske rein, ho hé it vært bruka sia eg stekte reinsteik i a igårkvell“. — Se det var nu hans begreb om rent stel, og til det måtte vi også gå over, da det viste sig ugjærligt at få den ren efter vort begreb om tingen. Knakwursterne smagte imidlertid godt, om det end var vanskeligt at afgjøre, enten de var stegt i det rensfedt, som lå igjen i panden fra tidligere brug, eller kokede i det snevand; vi smeltede i den.

Ud på formiddagen tog vi farvel med vore snille værter og satte afsted mod dalen.

Stille frostklart veir og samme glimrende føre. Over skinnende kjøler og udover lange, lange solglitrende lier for vi i susende rend. Den mindste hældning og skierne skjød fart.

¹) Drag derfor ikke tilfjelds vintersdag med udsigt til at måtte overnatte på fjeldet uden i pesk eller med sovepose!

Hvor frisk og fri en føler sig her oppe i høiden. Brystet vider sig ud. Varmt ruller blodet gennem årerne. Muskler og sener spændes. Øiet blændes af sneens glans. Rimfrosten glitrer i hår og skjæg. Herligt er livet på de skinnende vidder! —

Granlien stuper brat ned mod dalen. Tværkast, bråsving og ridning på staven, og ret som det er, overende i dybsneen. Men da veien var nåd, bar det ud over de lange Hovinsbakker i et „flygende“ rend helt ned i dalens bund.

Lavlandsluften lukked sig over os klam og tung, men som en fager drøm lå færden bag os.

Snestorm på fjeldet.

Som en rasende berserk stormen far'
over vidden med rok og med fok.
Det uler og hviner fra tinder og skar,
som sluppet er helvedes flok.

Det suser og bruser fra skogens tag,
som ved strideste fossen i vår.
Ældgamle furuer væltes med brag,
og drøn gjennom luften går.

Det ryker og fyker om Anfinnens kam,
som en frostrøk snegyvet står.
I vest luer himlen i blodrød brand
idet solen bag fjeldet går.

Samsjøens sneflade lå der så fin
igårkveld i fuldmånens glans,
Nu er den hyllet i snekavet ind
og hvirvles i jætternes dans.

Skyerne driver i vildeste jag
over himlen, snetung og svart.
Fra isen drønner der hule brag,
det blir mørkt som i svarteste nat.

* * *

Ha! lad det kun storme og ture derude,
lad kun uveiret gå sin gang.
Nu sidder jeg berget i min lille stue
og digter til snestormens sang.

Fjeldheim påskeaften 1895.

E. A. T.

Toppe i Troidheimen.

(Af stud. med. G. P. Meisterlin.)

På mangt og meget mærkes det, at Troidheimen er et forholdsvis nyt turistfelt. Den masse ukjendte toppe springer en første gang, man er der, straks i øinene, og vil man af folk faa lidt besked, opnår man paa et par undtagelser nær ei at komme videre end til navnet og ofte knapt nok det. Turister, af hvilke der siden turisthytten i Foldalens anlæg dog har været mange, lader også til kun at ville holde sig til de bandede almindelige veie og besøger udelukkende de samme toppe — Snota eller Troidhætta. — Nå, forsåvidt som disse er de høieste i trakterne om Foldalen, har det jo sin berettigelse, men nydelsen ved ei at „gå på formænd“, ved selv at være de eneste, af hvilke et heldigt udfald af et angreb på en top beror, burde dog kunne friste flere til at forsøge de mange andre fjelde rundt om og lægge nyt land til turistfeltet. Forskjellen i høide på de fleste af toppene er nu ei heller saa betragtelig, at man vil lide noget væsentligt skår i udsigten ved ei netop at gå paa de aller høieste.

Bestigninger af Snota har jeg ved en tidligere leilighed været inde paa, Trolla blev samtidig indlemmet blandt de beskrevne toppe; jeg skal da her faa lov at føre nogle faa til, som endnu ei har nået den ære at omtales i årsskriftet, og jeg vil da begynde med den værdigste:

Troidhætta. (1642 m). Troidhætta var alle de første Troidheimsturisters mål, og var dengang det centrale punkt, hvortil alle flokkedes. For ikke længere end ca. 7 år siden, dengang endnu

ikke den vakre Foldal med sine toppe saa at sige var opdaget, dengang var Troldhættas velmagtsdage. Nu er den blit ligesom mere aflægs og gammeldags, og det er Troidheimshyttens skyld. Denne drar jo folket til sig, men medens den præsenterer os sine yndlinge, toppene mod vest — Snota, Sadlen, Neådalssnota, o. s. v. — i sit heldigste udseende, pyntet med bræer og kneisende i de vakreste konturer, lar den Troldhætta stå der uden sne som en stor — forresten imponerende stor — stenhaug, skjulende alle dens herligheder. Glem synet af Troldhætta for Foldalen, men drag frem mindet om den, saadan som den dukket op og lyste en i møde, når man kom op på Nerskogen, eller saadan, som den imponerede første gang, den viste sig for en paa Langfjeldet, eller allerbedst sådan, som den udbredte sig i hele sin vælde og herlighed for ens blik med sine tre toppe i kreds, med sluktet med bræbåndene, det ene nedenfor det andet, endende i det blågrønne vand — oppe fra sin gjenbo Gjeithætta. Stillet således i erindringen vil Troldhætta altid forsvare og hævde sin plads blandt Troidheimens vakreste toppe.

De gamle udgangspunkter for et besøg på toppen var Boggevold eller Vollan sæter i Jøldalen. Bestigningen er herfra betydelig længere og besværligere end fra Troidheimshytten, men saa har den også langt mere af interesse at byde. Først er det nu Langfjeldet, man skal op på, og det er ligeså langt, som det er brat. Men kommen op der, er man nu næsten ovenpå også. Ikke så at forstå, at det er bare en liden parademarsch derfra og bort på Troldhætta, men en godveirdag med Stortoppen — målet — for sig, og med sol og frisk, let luft, blir det dog rent en magsmarsch op til toppen eller rettere sagt toppene. Det er nemlig det største besvær, men også det interessanteste ved denne vej, at man maa gå sluktet rundt over de to lavere toppe for at komme til den høieste og i vest liggende. Veien til første top fra sætrene er grei, og i klarveir ihvertfald ei til at tage feil af. Langfjeldet kommer man op på hvor somhelst; og så har man den lige for. Forbi nogle små vand går det fort og let langs den vestlige side af dens store bræ, op på denne, der ved sin ringe høide og sit beskedne udseende fuldstændig i større afstande oversees for den bagenfor liggende, mæg-

tige anden top. Fra første top får man forresten først det rigtige indtryk af Troldhætta.

Her befinder man sig lige ude på randen af sluktet, der dannes af alle tre toppes styrtninge, idet disse slutter sig sammen i en fuldstændig, mod syd åben halvbue. Sluktet imponerer ved sin dybde og ved sin skjønheid. Halvbuen rundt strækker sig 4 brede bånd af bræer afvekslende med lige mange stenbånd. Nederst nede går så bræen ud i det allerede før omtalte, blågrønne, halvt isbelagte vand, der ovenfra med sine farvenuancer tager sig særlig pragtfuldt ud. Nu begynder de egentlige vanskeligheder, om man her kan tale om sådanne. Her har man nemlig en temmelig brat nedgang, en ei synderlig bred eg med sluktet til venstre, med steile fjeldsider til høire ned mod Rinvandene, og det sidste og efter min mening det værste, en brat, hængende steil opstigning i storstenet ur op til anden top. Ser man op, hænger toppen formelig udover en, og ser man til siderne, hænger man jo selv udover stupene, men uren er fast og behagelig at gå i, og ved at lure sig ligesom bagom, kommer man fort og uden større vanskelighed op.

Så har man lønnen for sit besvær, og mens fjeldluften stille og umærkelig tørrer de sidste svedperler, blir man stående og ved ikke rigtig, hvor man skal snu sig. Det gik nu mig så, at første gang, jeg var deroppe, — det var forresten også første gang jeg var på et større fjeld — så vidste jeg absolut ikke, hvorledes jeg skulde tage det. Jeg hørte de andre snakke og saa dem pege på den tind og på den tind, og jeg forsøgte at være med; da jeg kom ned, havde jeg bare et eneste billede i erindringen — et hav af toppe, en masse sne, — en bestemt top kunde jeg ei gjenkalde mig. Jeg ved ikke, om det går andre som mig første gang — at de blir fuldstændig overvældet; det kunde ialfald være grund til det; thi udsigten er imponerende!

Senere besøg har klaret begreberne, og jeg ser endnu billedet for mig, — det står fremdeles som et hav af tinder og toppe, men jeg kan nu skille ud de enkelte grupper og fjelde, — fra de nærmeste Troidheimsfjelde, som omgir en rundtom, til de fjernere, Inderdalsfjeldene med sine kjendte karakteristiske formationer,

Romsdalsfjeldene, hvoriblandt man endnu tydelig kan plukke ud Troldtinderne og Vengetinderne, og bagerst blånende i række Jotunheimen langt væk, så langt, at man har vanskelig ved at ta ud de enkelte toppe. Det vilde føre for langt at nævne alt, man ser, omkredsen rundt eller blot det vigtigste af det; kun et må nævnes, fordi det danner en så skarp modsætning til alt det vilde, iturevne, forskårne, — havet som i en stor bue udfylder den vestlige horisont, sluttende sig om øer og skjær og sendende alt som oftest en udløber ind blandt fjeldmasserne.

Med anden top kunde man igrunden slutte, den er interessant at gå på og byr på samme udsigt som tredie; men denne er nogle meter højere, og så trodser man alt besvær og går på den højeste. Ja, for det er et yderst kjedeligt og møisommeligt stykke arbejde at passere mellem toppene. Dybt skal man kravle ned i dalen mellem dem i en middelstor, ikke videre hyggelig ur, og højere skal man op. Tredie top i sig selv er det ikke noget mærkeligt ved. Den består af en stor plade, som det er en hel liden spadsertur at vandre rundt. Er man nu deroppe, gruer man jo for at gjentage marschen tilbage sluktet rundt igjen, og man ser sig uvilkårlig om efter nye nedveie. En sådan fandt jeg ved en leilighed, ved at gå tilbage, ned til dalen mellem tredie og anden top, og derfra ret i syd, ret nedover bræerne til bunden af sluktet. Jeg har siden havt anledning til at betragte påny den vei, og den forundred mig da meget; thi uhyrlig brat så den ud. En lykke var det, at bræsneen dengang var løs; komne i drift på hård sne havde vi vel ei fåt anledning til at prøve et sådant eksperiment oftere. Men megen vei spartes og det gik bra. Den letteste og forreste nedgang blir dog ned til turisthytten i Foldalen. Her går man direkte ned fra tredie tops sydøstlige skråning og i en nogenlunde bekvem og gennemgående ikke noget påfaldende steil ur kommer man let ned på ca. 3 timer. Som overgangstop fra Jøldalen til Foldalen vil derfor Troldhætta en godveirdag for folk, som ikke er altfor ræd for anstrengelser, være at anbefale.

Sadlen (1447 m.). Hvem husker ikke Sadlen, når han engang har seet den? Medens toppene på vestsiden af Foldalen el-

lers har lagt sig slanke tindeforner til, stiller Sadlen sig frem som en protest mod alt sådant uvæsen. Undersætsig og firskåren, lige bred foroven som forneden, står den der som den solide tryghed midt imellem alpetinderne: Snota og Neådalsnota. Men den skjæmmer ikke ud selskabet, ikke så at forstå; med sin hvide sadelhynde og sine stupbratte fjeldsider, ser den aldeles ikke mindre ærværdig ud end sine naboer, ja, den ser måske end ærværdigere ud; thi efter folk i dalens sigende var den endnu ubestegen og skulde være en slem kar at komme op på. Jeg havde flere år sendt den lystne blikke, men manglet leilighed. Sommeren 95 tilbød denne sig uventet. En morgenstund, jeg havde været på rekognosering Fagerlidalen opover, viste Sadlen sig lige for i skinnende sol og netop fra den kant, jeg havde tænkt mig, angrebet burde ske. Jeg traved afgårde og lagde veien bent op fra Sprikletjernene på toppens nordside, og det gik bra. Fjeldet bestod af afsatser, som ikke var synderlig vanskelige at passere og behagelige at gå på. Alene, som jeg var, gik jeg raskt og stod efter $1\frac{1}{2}$ times marsch på toppen. Her tilbragte jeg en delig time i det blikstille veir, rusled om og så mig om og bygged sagtelig to varder. Nogen sådanne eller idethele tegn efter folk såes virkelig ikke, men jeg tar alle mulige reservationer, iethvertfald ligeoverfor landmålere. Nå, vanskeligheden skulde nu ei ha lagt folk hindringer i veien, hvis de da var gået op på den rette kant. Nedveien, som jeg lagde lige i øst mod turisthytten, voldte mig derimod mere sorg. Her var det stadig stop og forsøg langs fjeldet til højre og venstre, stop og klatren op igjen. Men revner og sprækker fik holde for og ned gik det; havde jeg villet lægge min opvei fra den kant, vilde jeg visselig kommen til at opgive toppen. Fra syd betragtet ser også Sadlen brat ud og ikke let at angribe, men fra sydvest kan man nok lure sig op bagpå den. Men, som sagt, nordsiden vil vel i alle tilfælder blive dens svageste punkt.

Neådalsnota (1625 m.) ser interessant ud. Med sin trekantede, spidse top, med de blå, sprækkefyldte bræer og sin hele smækre gestalt, konkurrerer den med selveste Snota i pragtfuldt udseende. Som denne er turisternes top, er Neådalsnota bygde-

folkets. Fra Todalen og omliggende bygder kommer, ret som oftest, folk og aflægger den en visit, medens en turists besøg vel er en ren sjeldenhed. Det kommer vel af, at toppen ligger lidt undaf veien for disse. Vil man derop på en ligetil og letvint måde, er bygdefolkets vei nemlig den ene rette. Man går da nærmest op fra Kårvatn i Todalen ad sætervei Neådalen opover til Neådalssætrene, hvor man vel i reglen må overnatte. At gå op fra Kårvatn på Neådalssnota og ned igjen til samme sted på en dag lader sig vel gjøre, og er også gjort flere gange, men det blir dog en drøi dagsmarsch. Ligger man på sæteren, har man næste dag en bekvem og ikke synderlig lang bestigning for sig. Man går op ret i nord for Neådalvandets vestende og holder så i en liden bue tilvenstre i tildels ganske brat fjeld, ret opp mod toppens vestlige udløber, som man kommer opp på temmelig langt mod vest. Forsøg på at stille ret mod toppen vil vel vise sig resultatløse. Kommen opp på den vestlige eg, har man jevn stigning i behageligt fjeld opp til toppen.

Men det var egentlig bestigning af Neådalssnota fra Nøstådalen, jeg skulde snakket om. Det kunde vel gå andre, som det gikk mig og mit følge: Toppen står der og vinker og ser så inderlig nære ud, og så glemmer man alt og tror, man skal kunne gå opp sådan rent „en passant“ efter en forøvrigt i sig selv ei ubetydelig marsch Nøstådalen igjennem. Jeg hidsætter her et uddrag af min dagbog fra et sådant forsøg:

„Hvor Neådalssnota så indbydende ud! Jeg havde ei været der, og lysten var brændende efter at aflægge den en snarvisit. Og det var nok flere end mig, hvem den lysten havde besat. En af damerne begyndte at mumle noget om, at toppen var pen og lystelig at skue, og at det måtte være deilig at være deroppe, og vi blev enige om et lidet forsøg. Men som om fjeldet skulde anet vore skumle hensigter — det var nok ingen ynder af visitter — førend vi endnu kunde skride til begynnelsen af realisation af vor plan, indhyllet det sig helt og holdent i et mørkt skoddedække, der omsider også kom ned i dalen og slutted sig om os. Vi måtte da foreløbig resignere, men i vort stille sind loved vi den ved leilighed gjengjæld.

Efter tre timer letted skodden, og lysten kom igjen. Nu var imidlertid dagen langt fremskreden, og vi havde endnu tre timers marsch igjen til Kårvatn; men til en liden rekognosering af terrænet oppe omkring toppen var dog tid.

Den ene dame slog følge, — randslerne af og hurtig marsch. Det var brat opover og kommen opp under selve toppen blev uren slem. Stor ur foretrækker jeg i almindelighed for den rullende småstenede, men det kan da være maade med alt også — de enkelte stene var jo her rene småfjeld, som skulde bestiges, og imellem var store sprækker og hul, som skulde undgås. Havde vi i begynnelsen havt et skjult håb om, at vi dog måske kunne vinde at nå toppen, det måtte nu snart opgives. Som jeg anede, viste det sig nemlig snart, at nå den ad den nordlige, nærmeste eg, kunde det ei bli tale om. Så stod den vestlige igjen, men den måtte gåes rundt. Det kræved jo tid, og den havde vi ei overflødighed af. Jeg foreslog nedgang! Min ledsagerinde likte ei dette forslag, og mente det ei var så farligt, om vi tog natten til hjelp. Så var jeg jo nødt til at holde et fornuftigt foredrag: stille, dybt mørke, stor ur, sprækkefylde bræer osv. i den rette relation til hverandre og dernæst søge at vise, at vort mål egentlig alligevel var nået, om ei toppen var det. Vi havde jo konstateret, at fra Nøstådalen kunde den ei direkte bestiges, men måtte omgås til den vestlige eg, ad hvilken masser af folk før havde besteget den fra Neådalskanten. Stilfærdig vandred vi så ned igjen, fandt vore randsler og drog nedover dalen, bare en gang imellem med et vredt blik opp på Neådalssnota, som nu i aftensolen rigtig skinnete og syntes at gotte sig over vort mislykkede anfald. Kårvatns herligheder bragte denne ekspedition foreløbig ud af vore tanker.

Er man tidlig ude og er forberedt på det, er det naturligvis intet i veien for at tage Neådalssnota med under overgangen mellem Foldalen og Todalen, men ca. 5 timers anstrængende marsch må man da mindst have tilovers udelukkende for bestigningen.

Tårnfjeld. Med Tårnfjeld flytter vi pludselig helt ned til Trolldheimens sydligste ende — Inderdalen. Det var sommeren 96, Tårnfjeld og jeg blev kjendte. Dalatårnet og Trolla, det var jo gamle kjendinger. Nu vilde jeg jo gjerne denne sommer udvide

min bekendtskabskreds til nogle af de andre også, hvis leilighed gaves. Og det var nok at vælge iblandt. Vinnufjeld med Grasdalsbræen og Tretinderne var fristende. Men der måtte man måske gå i taug, for bræen så sørgelig sprækkefyldt ud. Så var det Skarsfjeld og Såtbakkollen. Pene fjeld begge, men folk havde været der før, og det havde det ikke på Tårnfjeld — hverken turister eller opmålere efter kyndige mænds sigende. Tårnfjeld blev målet! Anseelig ser det ikke ud, som det ligger der bag det smækre, bekendte Dalatårn, men fjeldsiderne så dog bratte og ikke så ligetil ud aligevel. Følge fik jeg ikke, så jeg måtte gå alene. Efter Halvor Inderdals anvisning valgte jeg denne gang „Mangebækdalen“, fortsættelse af Inderdalen mod øst, som udgangspunkt. Til at begynde med gik jeg mig straks fast, idet jeg var for meget tilbøielig til at gå efter den beneste vei, og kom så borti Dalatårnet, som på den side ikke egner sig til at gå på. Så ned og på'n igjen. Belært af erfaring tog jeg nu langt imod øst lige under Såtbakkollens udløbere, og her gik det bra lige indtil sluttet mellem denne og Tårnfjeld. Her begyndte så bestigningen af selve Tårnfjeld. Opgangen, — ja det er ikke meget at sige om den, — den var brat —, for svimle folk måske altfor brat, men den frembød ikke ualmindelige vanskeligheder. Dalatårnet synes mig dog lettere, men som sagt, udenfor steilheden var det ikke noget. Opstigningen tog, på Grund af, at jeg gik nye veie og tildels var nødt til at omgå styrtninger, 5 timer, en tid, anden gangs besøg vel kan reducere til det halve. Toppen viste sig at bestå af en stor, rund, jevn flade, så stor, at det tog ca. 10 min. at gå tversover den.

Udsigten, ja den svarte omtrent til Dalatårnets — lidt videre naturligvis på grund af den større høide, men dog stående langt under Trolla's, men den er da også enestående. Større interesse fanger næsten toppene rundt om. Trolla f. eks. og Troldeggen med sine udskjæringer, stup og udløbere, med sine „Jøtuller“ i de forskjellige stillinger danner så afvekslende billeder, at man aldrig blir lei af at betragte dem. Men også fjernere syn fanger opmærksomheden — mod nord ligger Trolldheimen udbredt for en

og mod syd Sundals-, Eikisdals- og Romsdalsfjeldene, — navne som borger for, at turen til toppen altid vil lønne sig.

Varderne var reist, piben var udrøgt, det var bedst at tænke på retur. Jeg vilde forsøge at omlægge veien ved at prøve at nå ned til Dalatårnet og derfra ned i Giklingedalen. Det var værre; det gik dog på en måde et stykke, men så blev det uhyggelig steilt, og udsigt til at stanses længere nede. Det blev vel det bedste at vende! Kommen op gik jeg så tversover toppen bort for at se på eggen, som førte til Såtbakkollen. Et blik på den overbeviste mig om, at Såtbakkollen ikke nåes ad den vei. Så havde jeg intet andet tilbage end smukt at vandre samme vei ned, jeg kom op. Nu, rigtig samme vei blev det nu ikke, idet jeg tog feil af de mange bækkefar, hvoraf et havde været min leder under opturen. Det, jeg nu valgte, var adskillig værre, så jeg så mig nødt til på sine steder at holde mig nede i selve bækken, hvilket jo i længden blir en våd fornøielse. Men fraseet blødheden var det bra, og nedturen gik for sig uden viderværdigheder.

Flere toppe kunde nævnes, men jeg har vel allerede optaget for meget plads. En senere leilighed kunde vel også måske give mig anledning til at fortsætte.

Landmålerliv tilfjelds.

(Af arkitekt Karl Norum.)

I

Sæterbesøg.

„Men over tågebølgers brand,
i glans af guld og rav,
der højner sig et fredlyst land,
lig øflok, spredt i hav.“

H. Ibsen.

Solen forgyldte allerede de snedækte tinder langt ude i vest, da jeg selv tredie, en klar tidlig morgenstund i begyndelsen af august, slog ind på sæterstien, som fra Hovde i Hedalen fører

over Sjoa elv opover mod Hol-sætrene. Inde i furuskogen, som nede i dalen vokser tæt og tyk og hvælver et høit, skyggefuldt tag over veien, slog småfuglene sine glade triller i forventning om den deilige, solvarme dag, vi efter alle mærker at dømme, havde ivente. Hist og her sprang en enlig hare eller et vævert ekorn skræmt over stien og forsvandt i tykningen, øiensynlig noget bestyrtet over at blive forstyrret saa tidlig på morgenkvisten. Ola, det altid glade humør blandt mine ledsagere, undlod aldrig ved en sådan anledning at forøge skrækken hos de stakkels dyr, ved hvergang at udstøde nogle skjærende hyl, som ekkoet i morgensens stilhed bar langt over åser og fjeld.

Suset fra elven, som allerede længe har nået vort øre som en slags fjern anelse, blir nu stedse tydeligere, og snart skimter vi Sjoas jøkelgrønne vand mellem furustammerne. Om et øieblik står vi fremme paa fjeldet ved elvekanten, hvor en gammel brøstfældig bro fører over den smale kløft, som sagnet har døbt „Ridderspranget.“ Her var det nemlig at ridderen fra Valders, da han havde været i Vaage og røvet Sandbo-ridderens smukke datter, blev indhentet af pigens fader og hans mænd. Resolut tog han da i yderste øieblik den røvede skjønhed i sine arme og gjorde et dristigt sprang over den svimlende kløft, hvori Sjoa i afmægtigt raseri styrter sig skummende og fraadende mod de lodrette fjeldsider. Der var ingen, som vovede spranget efter, og endnu ses der i fjeldet ved elvekanten mærker efter Sandbo-ridderens stok, den han i raseri over at flygtningerne undslap, stødte tre gange dybt ned i den hårde sten.

Som vi nu står her, på den gamle brøstfældige bro, i hvis rækværk lysten til navne-forevigelse som sædvanlig ses at have sat et utal af mærker, og ser ned i den trange dybe kløft, hvor jøkelvandet skummer og koger mellem de glatte fjeldsider, er der neppe nogen af os som har synderlig lyst til at gjøre Valders-ridderen spranget efter — det skulde da være, om det gjaldt at redde en kjær liden pigelil, mente Ola.

Vor korte „pibehvil“, hvori jeg har tilladt mig denne lille udflugt til en længst forsvunden, romantisk riddertid, er forbi. Ola har allerede atter min store instrumentskræppe — for kortheds

skyld kjendt og frygtet under navnet „storskræppa“ — paa Ryggen og mener, at den idag kommer til at „ølje gåt åt ryggje“¹⁾ opover lien.

Skogen blir tyndere, efterhvert som vi på den anden side af elven kommer høiere op i lien. Furuen siger snart tak for følget, og birken, der endnu vokser ganske frodigt langs stien, er det eneste, som yder nogen skygge mod de stedse mere brændende solstraaler.

Men, . . . „se sætren, se sætren,
Hurra, der vil vi bo!“

som det så smukt heder hos en af vore klassikere. — Som vi kommer op på en liden bakkekam ligger de vakre Hol-sætre tæt foran os, med de små solbrændte vinduesruder blinkende i morgenglansen. — Fra sætervoldene høres bjældeklang og budeiernes „lokk“, da buskaperen nu skal drives tilfjelds. Jætergutterne skjænder og jager de ustyrlige elementer i flokken, på det ivrigste assisteret af buhundene, hvis gjøen som en hvinende diskant skjærer ud af dette øredøvende spektakkel.

På Holsætrene havde vi tidligere blot været en enkelt gang for et års tid siden; men det er så rart med bekjendtskaberne tilfjelds; selv om de stiftes ganske tilfældig og uden anledning til gjentagen fornyelse, varer de dog mangen gang længere end under mere udviklede og civiliserede forhold, hvor man oftest træffes og gjør bekjendtskab en dag og er lige fremmed og ukjendt for hinanden den næste.

Under denne forudsætning finder man forhåbentlig intet besynderligt i, at vi, såsnart vi kom frem på sætervolden og omstændighederne forøvrigt ansåes beleilige, gik hen og trykkede vor bekjendt fra ifjor, Marit, i hånd med et „tak for sidst“. Hun kjendte os da også øieblikkelig igjen, og med et forundringsråb: „Nei e dække heruppe iår au!“ bad hun os om at træde indenfor. —

Såsnart den første forbauselse over vor pludselige tilsynekomst igjen i „Årsmote“,²⁾ havde lagt sig noget, og der var gjort

¹⁾ Varme godt til ryggen.

²⁾ Omtrent efter et års forløb.

en del sammenligninger mellem de høist ulige forhold dengang og nu: — dengang kom vi en mørk, tåget høstafte, trætte og gennemvåde til skindet, nu en strålende sommermorgen med solskin både i sind og skind — gik Marit for at finde os „litevette å drikke, da dække vel e tyste ette strabasen måtta“¹⁾.

Som vi sidder i den venlige, renskurede sæterstue, hvor det dufter af frisk ener fra gulvet, og netop som solen kaster sine første legende stråler over det bratte fjeld bag sæteren og ind gennem de grønne ruder, hvor de kysser den lille blomstrende gyldenlak, som står i vindueskarmen, — vil jeg benytte øieblikket, medens Marit laver os en deilig melkedrik til at opfriske i min erindring, hvad man nede i bygden fortalte mig om hende. — Til en begyndelse vil jeg oplyse, at Marit var en af de venligste og mest gjæstfrie budeier, som jeg under mit lange landmålerliv tilfjelds har truffet sammen med; hun var ikke længere ganske ung — omkring de fem og tyve —, men ungdommens livlighed og friskhed havde hun beholdt, trods nok saa tunge gennemlevelser, som jeg her skal fortælle. Marit var ualmindelig vakker. Rigt sort hår, brune, livlige øine og en teint, som gennem sin noget sydlandske bleghed gjorde, at man uvilkaarlig blev opmærksom på hende blandt de almindelige melk- og blod-skjønheder, som så hyppig træffes tilfjelds.

Gjennem sin opvækst nede i bygden var hun blet kjendt med en fattig, men rask og vakker gut, og som det så ofte går, udvikledes forholdet derhen, at de to bestemte sig for at holde sammen for resten af livet. Marit var imidlertid et såkaldt „godt gifte“, og da gutten var fattig som en kirkerotte, satte hendes forældre sig naturligvis som sædvanlig med bondearistokratiets hele hjerteløshed og hårdhed imod en sådan forbindelse. Gutten drog til Amerika, for i dette land, som dengang stod som en forjættelse og et eventyr for såmange, at søge det guld, som ene kunde åbne veien til hans kjære Marits hånd. — Det gik ham også godt derover og et par år efter drog også Marit med forældrenes samtykke den lange vei over havet, for endelig at få sit livs høieste ønske opfyldt og bli forenet med sin barndomsven. Skjæbnen

1) Måtta: må vide.

havde imidlertid bestemt det anderledes. Nogle dage før hendes ankomst til guttens opholdssted, var han under en bådfærd på en innsjø i nærheden druknet. Og hun, som reiste hjemmefra den lange vei med lyse og glade forhåbninger til bryllup, hun kom til en begravelse; — en begravelse af alt, hvorfor hun i mange og lange år havde lidt og grædt såmangen tåre. Men Marit gav sig ikke over, ene og forladt, som hun nu stod i det fremmede land. Hun fik sig tjeneste, og havde det godt, men længselen efter gamle Norge tiltog for hver tid, og efter nogle års forløb stod hun en vakker dag atter hjemme i sin kjære Gudbrandsdal, fattig på forhåbninger, men rig på tunge og dyrt kjøpte erfaringer.

— Dog, Marit har indfundet sig allerede med en stor skål rigtig fed rømmemelk og går nu omkring med de ivrigste formaning om, „att dække må drikke“. Hverken min ledsager eller jeg har gjort synderlig dybtgående psykologiske studier, derfor kan vi heller intet læse i disse vakre, venlige træk; men måske en, der var bedre bevandret i tydningen af ansigtets linjer, i et neppe synligt vemodigt drag om munden og en liden fin fure over panden kunde læse — uden som vi at ha hørt historien — om hvad dette hjerte havde udkjæmpet.

Da vi havde øvet fuld retfærdighed ligeoverfor Marits deilige melkedrik, begyndte hun at spekulere på, om vi „ikkje hadde ti å vente på kaffe“. Skjøndt vi befandt os overordentlig vel i den kjølige sæterstue, måtte vi dog sige nei til dette fristende tilbud. En liden „velt-ost“¹⁾ måtte hun dog få lov til at forære hver af os som et minde om besøget.

Ola har atter instrumentskræppen på ryggen, med uhyggelige anelser om det svedebad, som den vil forvolde i solstegen opover den bratte ur, som vi nu skal tage fat på, og hvor ikke en busk findes til skygge mod de brændende stråler.

Under gjensidige ønsker om at „dække fæ leva!“ begyndte vi opstigningen. Fra den første fjeldkam har vi et sidste syn af sætrene; Ola skjærer i med en skingrende „lokk“ til Marit, hvis hvide lin og røde livstykke danner en livlig farveveksel i fjeldets ensformige grå, der hun nede fra sælet sees at tilvifte os sit sidste farvel. —

1) Diminutiv ost, som brugtes som foræring til besøgende på sæteren.

II

I skodde på fjeldet.

Der var en gammel jente, Eldri hedte hun, som var budeie på Bjelstad sæter den sommer. At hun imidlertid forstod på en aldeles glimrende måde at opretholde denne sæters gamle gode tradition om gjæstfrihed og udmærket madstel, det havde vi nu i mange dage havt rig anledning til at erfare, — desværre, får jeg lægge til.

Det skal nemlig meget til, om en landmåler, hvis hele arbejde i løbet af 3 dage, foruden at spise, spille fem-kort om kaffe, velt-ost etc. med budeierne og sove, indskrænker sig til følgende linjer i dagbogen:

„Regn op og regn in mente,
regn på bagen og regn ivente,
samt utætte sætertage.
skodde ved fod og skodde om top,
svindende mod i en udvandet krop,
og facit blir fugtige dage“.

alligevel skal være i godt humør. —

Idag så det dog ikke værst ud. Regnen var i løbet af natten holdt op, og for første gang på temmelig lang tid hilsende vi atter den kjære, varme sol velkommen fra en forholdsvis klar himmel. Med tanken på en anstrængende arbejdsdag lod vi da også Eldris frokost vederfares fuld retfærdighed. Deilig rømmesold, skriverbrød, spegekjød, pølse og flere lækre sager, som til fjelds ialfald på ét bræt kun fåes på Bjelstad sæter, — forsvandt med en vis fart, og med det egne velvære og gode humør, som næsten altid indfinder sig ialfald, hos en landmåler, når sulten er tilfredsstillet, veiret varmt og godt og snadden tændt, krabbede vi med en forholdsvis sindig fart opover den langs sæteren liggende, temmelig bratte ur og med Refjeldets høieste top som mål. Det er lidt blødt i mosen, og stenene i uren er glatte og „sleipe“, som Ola siger. Det går derfor, som sagt, ikke særdeles fort opad, samtidig som solen også begynder at lokke svedperlerne frem i ansigterne.

Man skal vanskelig finde en smukkere udsigt end fra Refjeldets høieste ryg. Mod vest, yderst ude, har vi Jotunheimens

vældige, sønderrevne tinderad, hvor solen blinker og glitrer i bræernes iskrytaller, og hvor tågedotterne endnu hist og her slikker omkring de høieste tinder. Mod nord, dybt nede, skjærer den brede, skogdækkede Sjødal ind, hvor jøkeelvrens grønne vand snor sig som en livlig blinkende slange mellem fjeldsider, furrustammer og alskens ulænde; derbag ligger en række lavere fjeld, men længst ude mod horisonten hæver „Snehætta“ sit vældige, kegleformede krater mod den blå himmel. -- Længere mod øst ligger Rondanes isolerede fjeldknippe, sønderrevne og urolige som størknede bølger i et oprørt hav, endnu med det hvide skum på toppene. — Og således i det uendelige, fjeld over fjeld og tind over tind. Hedalsmuen ligger bred og mægtig; den ligner ryggen af en kjæmpegris, der den ligger og soler sig så mageligt i middagsstunden; med det ene øie stirrer den ned i den brede og dystre Murudal, hvor furuen står tæt i tæt og sveder harpiks i solstegen.

Men stationspunktet er forlængst indskåret på målebordet, oversnittene taget og krokeringen udført. Barometerstanden er noteret, og den viser, at vi befinder os i en høide af 5000 fod over havet. Ola har atter oppakningen på ryggen, Knut har lagt stativet som et gevær over skulderen, og der kommanderes: „Fremad marsch!“ Retningen går mod Dyrtjernhøens tvedelte top, som ligger langt ude i sydvest. Himlen var imidlertid i løbet af dagen blevet alt mere og mere overskyet, og var nu ikke langt fra at se en smule uveirssvanger ud. Vi nåede dog, efter mere end to timers anstrængende marsch, Dyrtjernhøens top, og jeg havde netop fåt instrumenterne opstillet og stod i begreb med at bestemme stationens beliggenhed på målebordet, da en tyk tågeklat trak hen over Nautgardstindens top, og skjulte den for os. Snart fulgte også Sjugurdshøpiggen og Heimdalslø sin værdige og op-høiede kollegas eksempel, og tilhyllede sine vældige gestalter i tågens ugjennemtrængelige slør, og for os var der nu ikke andet at gjøre end at pakke sammen og retirere skyndsomst mulig, før dens fugtige arme også favnede os. — Ola rev af sig endel vel-signelser over, at vi var gåt den lange og besværlige vei forgjæves, og at der var al udsigt til, at vi — og særlig han med „stor-

skræppa“ på ryggen — fik lov til at traske den en gang til, — altsammen dog uden spor af indflydelse på situationen.

„Der kjøm skodda, som 'o skul' vore skjere me'n kniv“, roper Knud, og ganske rigtig! Tykke og grå væltede tågemasserne frem over de lange flyer og op imod os, og snart havde denne fjeldvandrerens argeste og uhyggeligste fiende i al stilhed indhullet både Dyrjtjernihøen og os i sit gråhvide dække. Den lagde sig i al stilhed omkring os, så ugjennemtrængelig tæt, at vi kun ufuldstændig kunde skimte hverandre på få meters afstand.

Midt på en øde fjeldfly i tykke skodden er ingen særlig behagelig situation, selv om man er bedre lokalkjendt, end tilfældet var med os. Mit faktotum, Ola, hvis humør naturligvis ikke lod sig afficere af en så ubetydelig naturbegivenhed, som en smule skodde, havde rigtignok en ganske tversikker formening om, hvilken retning, vi skulde slå ind på for at komme ned i Grinningsdalen, som var det nærmeste tilflugtssted, vi havde at ty til; men ubetinget enighed var vanskelig at opnå. — Vi var dog temmelig nødt til at holde sammen og ikke trække hver sin vei, og således bar det da afsted i den formentlige rigtige retning mod Grinningsdalen. Det var en besværlig gang nedover de bratte og storstenede urer, hvor man, ret som det var, forsvandt nede i hullerne og bag klippeblokkene. Rensmosen og stenene var grundig opblødt og glatte af de foregående dages regn, så der måtte anvendes stor forsigtighed, skulde man undgå at „kapseise“.

Der gik time efter time og stedse nedover. Fugtigheden drev af klæderne og humøret var ikke det bedste. Selv Ola så ikke ud til længere at være så aldeles skråsikker i sin funktion som lods, da han flere gange kommanderede stop, for at lytte, om ikke en „lokk“ eller en bjeldeklang skulde nå øret og give et bestemt fingerpeg med hensyn til retningen. — Men nei, stilheden var så absolut, som den kun forekommer på de store fjeldvidder, og uden spor af mening om, hvilket panorama, der vilde åbnes for vort blik, når vi sent eller tidlig kom ud af denne evindelige tåge, måtte vi fortsætte marschen. — Endelig forekom det os, at tågen tyndedes, og en og anden liden birkekragg, som dukkede frem, tydede også på, at vi nærmede os et dalføre. Straks efter

opstod der hist og her revner i det nederste lag, og gennem en sådan revne skimtede vi et blinkende vandspeil. Ola var straks på det rene med, at dette var Grinningsdals-vandet, og det viste sig også at slå til, da vi et øieblik efter var kommet ud af tågen, og så dalen og vandet liggende foran os.

Derborte over bakken ved foden af den bratte sæterhø, som vi heldigvis er gået forbi, der vi stævnedes frem i blinde, ligger sætrene stille og fredelige, inedens tykke røgsøiler stiger op fra skorstenerne og blandes med tågen ovenover.

Det var ikke frit for, at humøret var steget adskillige grader hos nogenhver af os, da vi hastede fremover mod sætrene, især var Ola i sprudlende lune og ikke lidet vigtig over, at han havde klaret kursen så udmærket. En svag bris havde også nu feiet tågen aldeles væk fra de vestlige fjelde, så solen og Jotunheimens funkende jøkelrad atter hilsede os, før vi kom helt ned i dalen. Fra sætervoldene lød budeiernes:

„Kom kjerne! kom siéta, siéta, kjerne!“ som besvaredes af kjørenes rauten, der de i lange rader, sorte og hvide, brune hel og halv ayrshire, i livlige farveblandinger, med bjeldekoen i spidsen kom frem langt inde i heien. Vor uopslidelige Ola kunde naturligvis ikke holde sig passiv til en sådan smuk idyllisk scene; han svarede øieblikkelig med et kraftig „kom kjerne!“ som efterfulgtes af et skingrende „hei dække budeio!“, der ikke lod vedkommende i tvil om, at det var en gammel bekjendt, som nærmede sig.

Inde i sæteren var det koseligt. Et flammende bål af „fedve“ sprakede på peisen og oplyste og varmede sæterstuen, hvilket sidste iallefald nok kunde trænges efter den fugtige dag. Der blev nu først en lang underhandling angående arrangementet for natten. — Sæteren var nemlig fuld af folk, som netop idag var kommet op i anledning af slåtten. Endelig blev knuden løst — væsentlig ved Olas udmærkede måde at føre underhandlingerne på — således, at den ene af de to senge, som fandtes i sælet tilkjendtes mig; i den anden stuedes kvindfolkene sammen — jeg tror i et antal af tre —, som sild i en tønde, og karfolkene fik anvisning på det flade gulv rundt peisen.

Efter denne afgjørelse, som naturligvis modtoges med mer og

mindre blandede følelser, alt efter omstændighederne, kom der dog en vis ro over sindene. En rig opdækning af rømme, melk, spegekjød og et par af Grinningsdals-elvens deilige ørretter, stegt i smør og fløde, bidrog naturligvis end yderligere til at give sindet ligevægt og legemet nye kræfter efter de udståede strabatser.

Det er et eiendommeligt syn, som denne lille sæterstue frembyder nu. Alting er ifærd med at ordnes på den måde, som bestemt for natten. Karfolkene har allerede udseet sig sine sengpladser rundt peisen, og denne har fået ny og rigelig forsyning af fede rodkubber, for at varmen kan holdes vedlige udover natten. Foreløbig tændes snadderne, mens alskens historier går af stabelen rundt det flammende bål, nu og da akkompagneret af vældige lattersalver. Ola sørger for nogen afveksling i underholdningen ved at slå over på det musikalske gebet, idet jeg pludselig hører hans kraftige røst skjære ind med:

„En visa jag vill sjunga,
som handler om min lilla vän,
den vän, som är bortfarande
men kommer snart igjen.
Han kommer vistnok snart igjen,
han är så röd om kinderna,
han är den deiligste osv.“

og således i det uendelige gennem en masse vers, monotont og søvndyssende. Budeierne, som imidlertid havde indtaget sine knapt tilmålte pladse i den ene seng, fulgte dog sangen med øiensynlig interesse og lagde især sit bifald for dagen ved de mere erotiske steder. Men snadderne bankes ud, en efter en, og lægges væk. Ola har afsluttet den lange versificerede beretning om den „lilla vän“ med følgende oplysning om forfatterskabet:

„Är der någon, som vill vita,
hvem denna visan diktat har,
så är det en „sjöfarande“,
från Småland och han var“.

Munterheden og snakken taber sig lidt efter lidt som i et langt decrescendo, og snart er der intet andet end de trætte sovendes dybe åndedrag eller nu og da en knittrende lyd fra den ulmende ild på peisen, som afbryder den dybe stilhed og ro i den lille sæterstue.

Gjevilvaskammene og Fossådalen.

Vi kom fra Nerskogen og var 3 stykker, som i slutten af august 1897 vilde se endel af Trolldheimen.

Vi fulgte Grønaelvens høire (sydlige) bred og havde længe havt det imponerende skue af Blåhø ret mod vest og det mere tiltalende og interessante syn af de 300 tamren rundt os. Renen blev imidlertid snart borte, og kun den dystre, træløse, grå fjeldvidde med de mørke, her endeløse fjelde var igjen; men snart oplivedes atter landskabet, da vi kom frem på Tyrikvamfjeldets vestskråninger og fik øie på den med ypperlig græs- og løvskov bevoxede Gjerdøladal med den blinkende Gjerdølaelv på bunden dybt nede og endvidere denne sagtakkede fjeldryg med en sneklat hist og her, som stak svært af mod Blåhøs mørke masse. Dette var Gjevilvaskammens østre del, og vi skjøjte straks, at disse hørte med blandt Trolldheimens alpetopper, hvilket senere bekræftede sig, da de præsenterede sig i al sin majestæt fra vandet.

Om en stund kom også Gjevilvandet, Trolldheimens „Gjende“, frem. Under vor vandring mod det voksede det sig større og og større, indtil vi lige over Rolsjordsætrene havde en udmærket udsigt over omtrent hele vandet med dets ramme af høie, bratte fjeldkjæmper, som dog mod øst mere har karakteren af skogåser.

Gjevilvandet er Trolldheimens største vand, vel 18 km. langt og 5.5 à 2.5 km. bredt, ved hvis bredder opdølingerne har sætre, især på østendens nordside. Adkomsten er let, se C. Schulz, reisehåndbog rute XV II D 1.

Efter en rast på sætrene drog vi i båd afsted til vort mål Rensbæk sæter. Under denne bådfart havde vi rig anledning til at beundre den vildhed, som karakteriserer Gjevilvandets vestende. På sydsiden den mægtige fjeldryg Okla og på nordsiden Gjevilvaskammens 3 toppe, adskilte ved Glupdalen og Rensbækdalen, hvilken sidste vi imorgen skulde stifte bekendtskab med. Fra toppene gik fjeldvæggene i stup på indtil 1000 m. lige ned i vandet og kun langs dette gik en mindre steil, med furu og løvkrat bevokset skråning, som efter sæterfolkets sigende dog var overordentlig vanskelig at komme frem i.

Rensbæk sæter ligger ensomt og vildt ved midtre kams fod med den fossende Rensbæk 20 m. til siden. Her er god plads for 4 turister, men kun 2 senge. Sæterpigen „Helge“ fra Sundalen er overmåde grei og venlig og sætter sin stolthed i at stille godt med turisterne og dækker op for dem alle en velstands sæters herligheder, hvoriblandt en med sølvmedalje belønnet gjedost.

På sætren var omtrent 30 gjeder, hvoraf især 2 udmærkede sig ved sine store horn, ca. $\frac{1}{2}$ m. lange med $\frac{3}{4}$ m. mellem spidsene.

Den næste dag tog vi så fat på vort pionerarbejde i et strålende veir. Planen var at følge Rensbækken, derpå bøje nord om kammene, forbi Fagerlitjern og ned til Vasendsæteren mellem kammene og Hovmandshytten — en tur, som jeg vil anbefale enhver, der har en dag at ofre og gjerne vil se lidt af Trolldheimens vildeste, mest imponerende partier, og det så meget mere som kammenes høieste top, den indre, underveis med lethed kan bestiges fra nordvest.

Vi fulgte Rensbækkens venstre (østlige) bred og kom efter en brat opstigning op på det første „bron“, hvorfra glimrende udsigt over vandet.

Veien var nu en stund let og førte til og forbi Rensbæksvand. Til venstre og bagud havde vi den midtre kam, tilhøre venstre kam, og ret mod os styrtede Rensbækken sig ud over forbindelsen mellem disse to kamme. Efter lidt diskussion, hvis resultat førte til styrkens deling, tog vi fat på opstigning nummer 2, som var både brat og besværlig, og som ikke tillod nogen gliden ud eller misten af fodfæste. Dette gjælder østre bred, hvor 2 af os gik, men som dog ikke var sådan, at vi behøvte at klyve, hvilken sport vestre bred i høi grad bød på. Ja så stod vi da på „bron“ nr. 2 og havde en glimrende udsigt over Dovres tindehav mod syd, hvori en og anden bræklat lyste op. Mod nord derimod så det vildt ud, grå, mørke fjeldsider med skidne bræer og botner opfyldte af delvis isbelagte vand.

Efter en let vandring fik vi øie på Fagerlitjern og sagde adjø til Riaren, Blåhø og Mellemfjeld; men så kom der en ubuden gjæst i form af skodde, som allerede delvis skjulte Storlifjeldet og kun lod os ane de vilde styrtninger af den vest for og lige ved Fagerli-

tjernet liggende tind, 1552, når vinden gjorde revner i skoddeforhænget.

Vi fortsatte imidlertid vor vei langs Fagerlitjerns østside og tog fat på opstigning nr. 3 i skaret syd for vandet, idet vi vogtede os for bræen, som vi havde til venstre, da den var hård og brat og således farlig at passere.

Så kom vi da op på høiden igjen, men her var skodden lei, lagde sig som rim på vore klæder og stængte for al udsigt. Af frygt for at komme ud på Gjevilvaskammens søndre styrtninger, holdt vi for meget til høire og stod snart, som vi senere skjønte, på toppen 1552 ret over bræen, uden dog at kunne se noget videre. Da vor orienteringsevne, kompas tiltrods, nu var aldeles forstyrret, besluttedes heltommarsch og de i tilfælde af tilbagetog opreiste varder kom nu meget godt med.

Vi passerede atter Fagerlitjern, men for at undgaa nedstigning i Rensbækdalen vendte vi her mod nord og befandt os snart i Fossådalen øvre del, efterat Fosdalstjernet var passeret på vestre side.

Fossådalen er i sin øvre del trang, vild med steile dalsider, som på sine steder er rene styrtninger og stup. Svartådalen er en ren børneleg mod Fossådalen. Tungt og beværligt med utallige op- og nedklyvninger gik det nedover, men i klarveir må alligevel turen lønne sig for den ikke altfor magelige turist. Skodden stængte næsten al udsigt for os og besværliggjorde marschen. Da vi blev kvit den i dalens nedre del, håbede vi på lettere fremkomst, men blev grundig skuffede. Mange gange gled vi i det slibrige græs under nedklyvningen til dalbunden. som viste sig at være opfyldt af myrer og et tæt vidjekrat, som skjulte myrhuller og vandløb, så vi ret, som det var, gjorde kolbøtter og knæfald. Denne del af Fossådalen skal være det mest yndede opholdssted for bjørnen, og en uge før vor passage havde 2 bjørnejægere ligget på lur efter den i et par dage uden dog at se den.

Men endelig blev det da slut med denne dal, og en kutråk førte os sikkert til Foldalen, hvor vi havnede på Løsetsæteren, da turisthytten var lukket.

Om end aftensmaden den dag blev en halvkoget ertesuppe og sengestedet en hølåve, kan jeg forsikre, at begge dele smagte ud-

mærket, og det var ikke så rart, da vi havde gået fra kl. 10 om formiddagen til kl. 9 aften uden anden mad end et par havrebrødsstykker.

I stedet for at følge Fossådalen burde vi have gået over Mellemfjeld og kommet ned til turisthytten, men skodde, ukjendtheden, det, at turisthytten var stængt, og at vor vej næste dag gik sydpå, og endelig visheden om ikke at tulle, når vi bare fulgte Fosåen, bestemte os for den beskrevne rute.

For de, der ynder vildhed, vil jeg anbefale trakterne mellem Gjevilvaskammene og Storlifjeld som interessante og på nyt bydende ture. Storlifjeld kan let bestiges fra Løsetsæter.

Kristiania 18. januar 1898.

K. S. Klingenberg.

Fra Tydals- og Merakertrakterne.

I. Tilfjelds fra Meraker.

For turister, der kommer fra Syltrakterne og har overnattet på Gilså hytte eller i Meraker, og som endnu har nogle dage til sin rådighed, eller for de, som kun har en 3 à 4 dage at råde over, er følgende rute fra Meraker til Værdalen eller omvendt meget at anbefale.

Fra Meraker tages op om gården Øvre Kvernmo, hvorfra fører tydelig sætervej langs vestre side af Funna til i nærheden af Fundsjøen, hvor den deler sig. Man tager tilhøre over bækken og følger stien til Merakervoldene. Herfra er stien feilagtigt aflagt på rektangelkartet som gående i en bue om Norasjøvoldene og Hansvolden på vestsiden af den myr, der ligger i søkket mellem Fundsjøen og Færen, medens den i virkeligheden går langs østsiden af nævnte myr. Veien er særdeles grei fra Merakervoldene og til de ved Færen liggende pladser Langsåvold og Bratbakken. Herfra fås bådskyds over til Lilleåvold, hvor bra kvarter. Dette er for en lidt øvet fodgjænger en passe dagsmarsch fra Gilså hytte, ca. 9 timer.

Fra Lilleåvold fører sætervej langs Færen til Sundbyvolden. Man følger denne enten helt frem eller tager af ved Guddingsvold og holder ret i nord, fra Sundbyvolden mod skaret mellem Hermansnasen og Færsvola, fra Guddingsvolden langs ryggen på vestre side af Guddingselven. Man bør bestige Hermansnasen (1,035 m.), fra hvis top man har et storartet rundskue. Udsigten kan vistnok ikke i vidde og storslagenhed måle sig med f. eks. den fra Sylene; men er til gengæld såmeget mere afvekslende.

Fra Hermansnasen stiger man igjen ned til skaret og nedover til Grønningen. Man må passere Snasaelven et godt stykke op fra vandet og holder sig så lidt op i skråningerne af Lille Havren for myrens skyld, til man kommer til Melbysæteren. Herfra går man i nord-nordvest, passerer en liden bæk, der kommer fra Fånnåkjønnet (på kartet Fånetkjønnet) og over Gjeitryggen. Nedenfor denne på den anden side træffer man en stærk sætervej, der kommer fra Stubskindssætrene. Man følger denne forbi sætrene Kveldstaden og Fårsvolden til pladsen Åsan, hvor den deler sig. Man bør tage tilhøre ned til Suna, over hvilken man får båd på pladsen Småsætran. På skydsskiftet Garnes er udmærket logi. Herfra fører chaussé til Værdalsøren og Levanger. En dygtig fodgjænger kan godt gå fra Meraker til Garnes på en dag; men man bør da tage båd fra Bratbakken og til Guddingsvolden eller Sundbyvolden. Fra Lilleåvold til Garnes er det ca. 6 timer. Fra Garnes fører en markvej over til Holmen (ca. 2 timer), hvorfra man kan færges over elven eller gå op til Grundfossene og tage over på løpestrengen. Fra Grunden, som er et udmærket kvarter, er der ca. $\frac{3}{4}$ mil op til Hærfossen, bekjendt fra ulykken i 1893. Ved Grunden bør man besøge det interessante fjeldskar „Jutulhugget.“ Fra Grunden fortsætter man enten ad den efter skredet omlagte vej langs nordsiden af elven til Stiklestad og Værdalsøren eller om Østnes bro og Guddingsbakkerne langs nordsiden til Levanger. Fra begge veie har man en ypperlig udsigt over skredet.

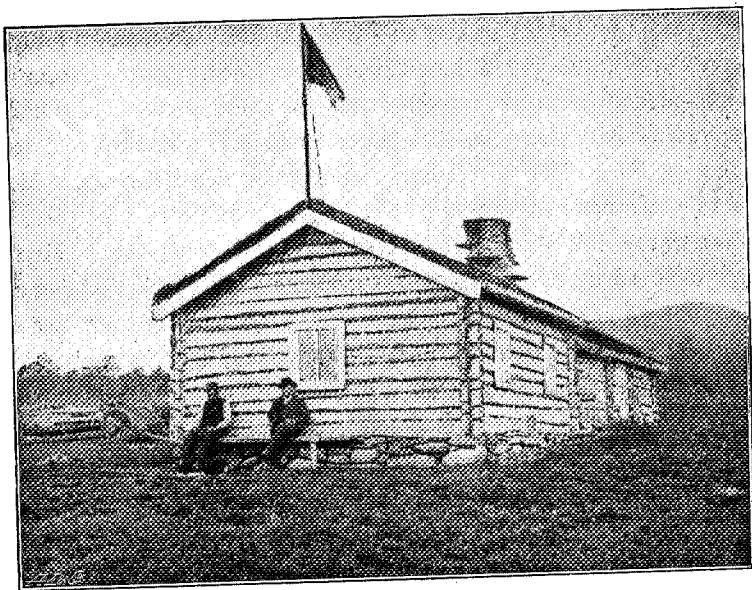
En udmærket pen tur er denne. Med jernbanen til Meraker og derfra til Færen første dag; derfra til Garnes næste dag og tredje dag fra Garnes til Holmen, op til Hærfossen og enten til Værdalsøren eller til skydsskiftet Skjærdal på nordsiden af dalen.

Fjerde dag går man til Levanger (ca. 1 mil begge veie) og tager udgående dampskib. På disse fire dage har man seet omtrent så meget, som det er muligt at få se på så kort tid; en rotur på et fjeldvand, udsigten fra Hermansnasen, naturomvæltningerne i Værdalen og den deilige fart på Trondhjemsfjorden.

W. Bockmann,
stud. med.

II. Storeriksvold—Storlien.

Som supplement til de i Schulz's reisehåndbog pag. 83 fg. meddelte ruter tjener følgende:

C. Schulz fot.

Storeriksvold.

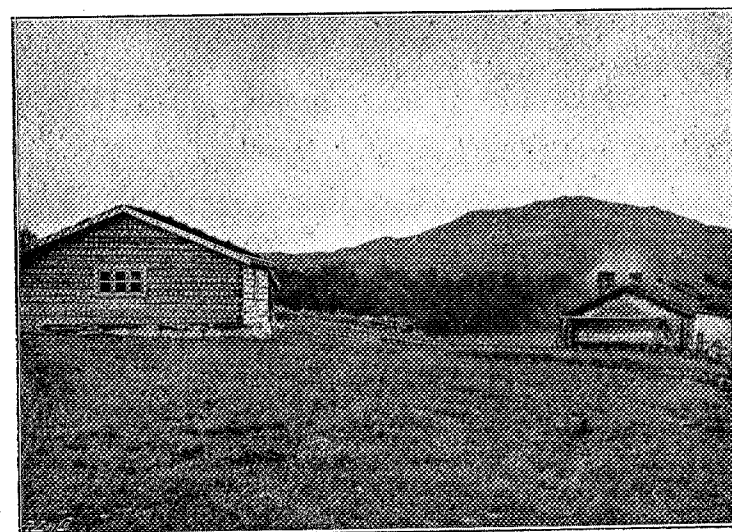
Man går øst om **Blåhåkleppen**, omtrent ret imod nord (tildels myret vei), over **Djupholma**, vestenom **Bustvola** til **Klep volden** (2 timer), over **Enlivola** nær grænses no. 158. Derpå holder man sig først i noget vestlig retning for ikke at komme ned i **Rækas** sumpige dalføre, bøier senere mod øst til **Storvold** (5—6 timer). Herfra til Storlien knapt 1 time på god landevei. I regelen vil man

kunne klare sig uden fører, som derimod er mere nødvendig, om man vil til Enafors, på grund af de vanskeligheder, som det er forbundet med at komme over Ena.

B. Hartmann.

III. En ny Rute: **Meraker—Essandsjøen** (ved C. S.)

Medens adgangen til Essandsjøen i reisehåndbogen (rute X, side 77) er skildret over Selbu og Tydalen, skal man her gi an-

C. Schulz fot.

Nedalen.

visning på en letvindt og særdeles anbefalelsesværdig tur: **Meraker** (se reisehåndbogens rute VIII, side 69), **Gilså Hytte** til **Skarpdalsvoldene**) reisehåndbogen: rute X, side 77).

Fra Skarpdalsvoldene bør man tage i øiesyn de svære jettegylder i elven ret øst for sætervoldene. Oppe ved Ramsjøen finder man lapper med sine renshjorder i juli og august. Herfra fører opstaket og blinket vei gennem Skarpdalen frem til **Sankhå-**

dalsvolden — let, tørt terræn — ved Essandsjøen. Herfra stærk sætervei frem til turistforeningens nye hytte på **Storeriksvold**. Hytten har to rum, 6 senge, er udstyret med inventar, service og hermetik. Denne station er udgangspunkt for:

1. Turen over til **Storlien** (reisehåndbog side 85).
2. Til den svenske turistforenings nye hytte i **Endalen** (reiseh. side 83).
3. Til **Nedalen**, enten rundt Essandsjø under Sylene, eller i båd over sjøen til Esnaosen. Et stykke oppe fra sjøen er klop over **Djupholma**. Herfra går staket vei, som holder sig oppe i skogbandene ovenfor Essandsjøens østre side, frem til klop over **Ramslibakken** og over **Fiskåen** ved Fiskåvolden (ikke sæterfolk her for tiden). Herfra er veien staket (myret terræn) til Esnaosen. Her ser man finnekojer. Fra Esnaosen går stærk vei, opstaket, frem til Nedalen.
4. Til Østby i Tydalen (reiseh. s. 77. 2.)

Grønlien

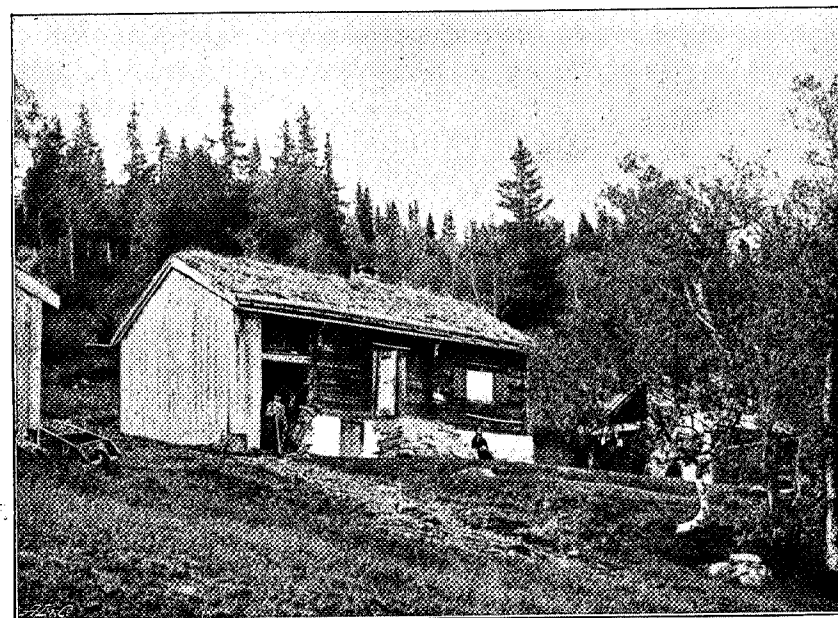
(ved C. S.)

Da man havde optørt hytten på **Storheia** og fået veien did fra **Gråkallen** færdig, gjaldt det at komme ud af denne cul de sac. Brændevinssamlaget trådte her — som altid ligeoverfor turistforeningens arbeider på Gråkalstrakterne — støttende til, og ifjor fik man veinettet: **Gråkallen—Storheia—Grønlien—Vintervandet—Gråkallen** sluttet.

Det er en rundtur, man særlig vil henlede opmærksomhed på.

Grønlien er en ganske særlig vakker plet i birkelierne ovenfor Skjelbredvandet. Man har en fuld dagsmarsch, når man over Gråkallen, Vintervandet, Storheia, Kvistingen og Grønlien — en ren høifjeldsvandring — tar ind på den gamle Bynesvei.

På Grønlien får man hos gamle Isak kaffe og husly. I båd sætter man over Skjelbredvandet, og på Bynesveien, forbi **Sollien** og **Halsetaunet**, kommer man ned til **Kjystad**, forbi **Kjyvandet** og **Havsten** til byen.

C. Schulz fot.

Grønlien.

Man behøver ikke at ty langt bort, for at kunne styrke sit sind og sit legeme med en vandring tilfjelds.

Fjeldsæter—Kampervold

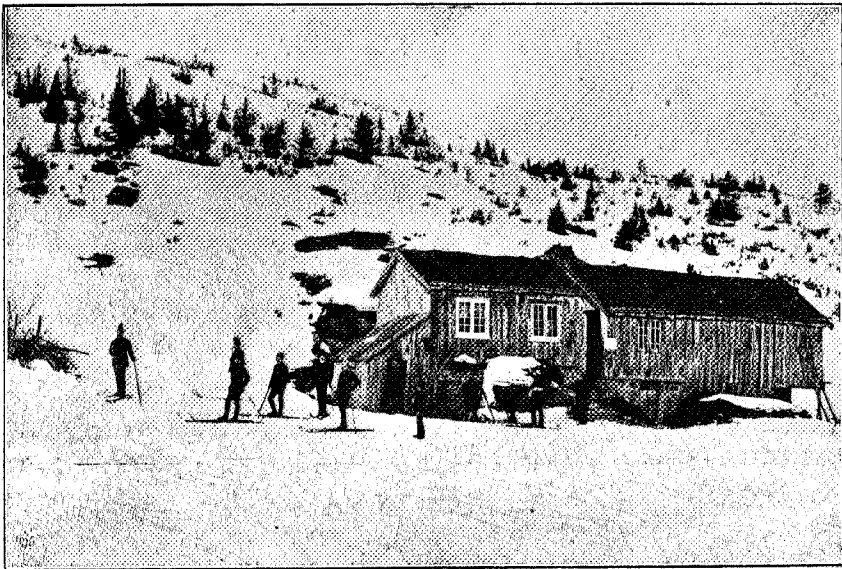
(ved C. S.)

Til hosstående billede af Fjeldsæter skal jeg knytte et par korte bemærkninger:

Før turistforeningens bestyrelse i det første møde, den havde, efterat foreningen var stiftet, tog Gråkalstrakterne op for at nyttig-

gjøre disse byen så nærliggende, naturskønne høifjeldstrakter, var Gråkallen med sine omgivelser så omtrent et terra incognita for Trondhjems indvånere.

Så begyndte turistforeningen ved hyppige inserater i aviserne at henlede opmærksomheden på disse trakter. Sagen fik sit første reelle stød fremad, da afdøde købmand Adolf Neergaard forærede turistforeningen den nuværende hytte ved varden oppe på Gråkallen.

P. Gløersen fot.

Fjeldsæter.

Det er et lidet stykke trondhjemske kulturhistorie i dette.

Det er først i de sidste år skisporten heroppe har udviklet sig under kraftigere former. I mine guttedage var bare bakkerne ved Lillegården og ude i Getzlien de felter, hvor skiløberne tumlede sig. Nu har skisporten koncentreret sig oppe på Gråkalsvidderne. Kun enkelte, mere rationelle skiløbere tyede før en sjelden gang didop, og den lille stue, til hvilken vi ser det enslige vindu tilhøre på billedet var det eneste rum, hvor man sommer som vinter kunde

ty hen for at styrke sig på en kop kaffe og et stykke hvedebrød hos gamle Isak.

Det var i Gråkallens uskyldighedstilstand.

De gamle spor slettes ud, og den primitive rønne, som gjemmer så mange minder for den lille kreds af trøndere, som i de forskellige former har dyrket friluftslivet på en tid, da dette ikke var så på mode heroppe, skal vel snart forsvinde, når turisthotellet — straks ovenfor den — reiser sig i sin glans.

Stuen bør findes i turistforeningens årsskrift, når den ikke eksisterer mere på sin gamle plads. Derfor tar vi den ind i år.

Det var, som sagt, for en 10 år siden kun ganske enkelte, som havde et åbent øie for naturens tiltrækning heroppe på Gråkallen.

Jeg erindrer disse fra mine søndagsfærder. Det var gamle afdøde bryggerimester Olsen med følge. Hver søndag vandrede han op til varden. Oppe på plateauet havde han et lidet forråd af øl, godt gjemt under torven, og æg førte han med sig.

I en stensat grue med torvskorsten kogte han da æggene, og efter den middag, efter en runde rundt til sine udsigtspunkter og eftersyn af „sin“ varde, som han havde opført, vandrede han så ud på eftermiddagen ned igjen. Gråkallen var — så at sige — hans personlige domæne, den var en funktion i hans liv, vokset ind i hans bevidsthed — det slags mennesker er filosofer på sit vis — og disse linjer være et minde over ham, som — vistnok før andre — var en pioner på Gråkallen, hvor nu turisthytten, skistuen, turisthotellet, chaussé og turiststier i alle retninger over vidderne indbyder til friluftsvandringer.

Da så andre trængte ind på hr. Olsens enemærker, fortrak han til Vasfjeldet med sine ofte enslige vandringer, og havde han levet længer, vilde også turistforeningen have vristet dette tilflugtssted fra ham.

Den store strøm krænker så mangen gang, træder ofte ned, den enkeltes intimere følelser.

Gråkallen var og er bleven for Trondhjem, hvad **Nordmarken** var og er for Kristiania.

Smånotiser.

Vennerlaks i Selbusjøen.

For nogle år siden blev vennerlaks udsat i Selbusjøen. Ifjor sommer (97) meddeltes mig, at vennerlaks var gået op gennem Nea helt til Aunefossen ved Aunegrænden. Det vil være af stor interesse at få konstateret rigtigheden af dette.

C. S.

Engelske „sportsfiskere“.

For 3 år siden drog en englænder over Slindvandet i Selbu, Østrungen, Jovandet, lille Kalvsjø o. s. v., sandsynligvis over Merakerfjeldene, med 2 kløvheste + seildugsbåd + telt!

Denne sportsfisker drog frem fjeldledes slig som en Albions søn tar sagen nede i Afrika eller ude i en eller anden koloni, hvor han er herre, og de „indfødte“ ikke knyr.

Det er på tide, den slags ekskursioner, ved hvilke landets sportsherligheder betragtes som en *res nullius*, stanses ved lov! Når det tillige går så vidt, at udlændinger begynder at fiske i vandledningsdamme (som på Molde) og jage stor-fugl i fredningstiden (som i Tydalen), ligger uge efter uge og affisker et helt vasdrag (som i Tydalen) for en betaling af kr. 25.00 (3 sportsmænd altså ca. kr. 8.00 pr. mand) m. v. så er det på tide, man gjør noget her i landet for at regulere forholdene.

C. S.

Ørretens slugvorrenhed:

Det er nu en del år siden, jeg oppe i Håene ved Samsjøen på en turisttur fik en ca. 3 marks ørret med hele — 3 vandspidsmus i mavesækken — og dog gik fyren på slugen! Historien gik, mig uafvidende, om i landets aviser, og det så efter disse ud, som om ørreten havde spadseret op på land og hentet sig den tilsyneladende sjeldne kost.

C. S.

Hare i hoven.

En dag jeg fiskede nede ved Tya, og „Shot“ lovede på egen hånd, skreg hustruen, som sad oppe på veikanten halvt fortvivlet op: „Å, kom op, her er et dyr!“ I forskrækkelsen antog jeg, at ulven, som nu færdes endog nede i dalene nordenfjels på sommertiden, var på færde.

Jeg kaster stangen og springer op med det eneste værge, jeg har — hoven.

Nede ved hustruens fødder trykker — en hare i græsset. Jeg kaster hoven over den — haren ligger resigneret rolig i nettet, og piler afgårde som en raket, når jeg slipper den.

Det var Shot, som havde stødt haren op. Den havde måske tyet ind til hustruen for at søge hjælp i nøden?

C. S.

Årsberetning 1897—1898.

Ved forrige generalforsamling ²⁶/₄ 97 udtrådte af bestyrelsen efter ønske overlærer L. Weidemann. De efter tur udtrædende medlemmer af bestyrelsen: Overlærer Schulz og agent E. A. Tønseth gjenvalgte. Som nyt medlem valgtes adjunkt K. Lossius.

Til suppleanter gjenvalgte d'herrer:

Cicelør Henrik Møller
kjøbmand O. Grilstad
fuldmægtig N. Noodt.

Til revisorer gjenvalgte d'herrer:

Kjøbmand Engelbreth Møller
— A. Bennett.

Bestyrelsen har i det forløbne år bestået af:

Overlærer C. Schulz, formand
agent E. A. Tønseth, viceformand
o.r.sagfører P. Gløersen, kasserer
adjunkt M. Bugge.

— K. Lossius.

Medlemsantallet var ved forrige generalforsamling 265 mænd, 4 kvinder og 2 livsvarige medlemmer, hvoraf 28 udenbyes eller bosatte i udlandet. Antallet er nu 255 mænd, 3 kvinder, samt 2 livsvarige medlemmer.

Da den af foreningens formand først i årsskriftet indtagne ti-årsberetning også i det væsentligste omfatter sidst forløbne år, skal man her kun levere nogle supplerende oplysninger for generalforsamlingen.

Da den forrige generalforsamling udtalte ønsket om, at turistforeningen skulde deltage i Bergensudstillingen i år, ansøgte bestyrelsen brændevinssamlaget om kr. 500.00 til dette formål, hvilken sum samlaget velvilligst bevilgede.

Efter konferencer med den herværende komité for Bergensudstillingen har man besluttet, at foreningen får disposition over et rum i det af Digres trælastforretning i Bergen udstilendes sportshus.

Bestyrelsen har bestilt en række prospekter fra det nordenfjeldske, og vil på en montre, til hvilken tegning er bestilt hos hr. arkitekt Alstad, ordne disse rutevis med sine forskellige skrifter, reisehåndbøger, karter m. m., ligesom man endnu har til disposition — til uddeling — ca. 1,500 af den i 1893 udgivne engelske og tyske brochure over de trondhjemske turistdistrikter.

Ligeledes har samlaget ifjor bevilget Kr. 500.00 til Gråkal- og Storheiatrakterne. For arbejderne her er gjort rede i tiårsberetningen.

Kjøreveien til Gråkallen (Fjeldsæter) er, som i samme beretning meddelt, ifjor påbegyndt, og planering, stikreuder osv. færdig, før sneen kom. Grusningen er påbegyndt i februar i år (98), og veien blir, hvis intet uheld kommer til, færdig til turistsæsonen i år.

På foreningens turiststationer har ifjor besøget ikke været så stort, som man kunde antage efter de gunstige veirforholde nordenfjelds, på Trolldheimshytten 45, på Nedalen 53 besøgende. Trondhjems 900 års jubilæum holdt formentlig en hel del af byens indvånere hjemme netop under den gunstigste turistsæson.

I **Trolldheimen** fungerte Ragna Strand — som før — som værtinde. Fører var Erik A. Aune.

Føreren blev ikke benyttet af en eneste turist, og det er et stort spørsmål, om der er synderlig mening i at holde fører inde ved Trolldheimshytten, hvis drift falder foreningen temmelig kostbar, da Ragna Strand, for at fungere som værtinde, forlanger et årligt tilskud af foreningens kasse, foruden at hun oppebærer alle indtægter ved nattelogi og beværtning.

Bestyrelsen vil søge at få driften af hytten billigere.

På **Nedalen** blev den nye turiststue (4 senge) færdig ifjor, og såvel på **Nedalen** som på **Storeriksvold** holdt også foreningen fø-

rere. Dette er mere nødvendigt, da man må have rorskarl til disposition på begge steder.

Begge stationer blev ifjor yderligere udstyret med sengeklæder, service osv. Det i forrige årsberetning også omhandlede oversigtskart over de to trondhjemske amter vil i år — forhåbentlig til generalforsamlingens afholdelse — være færdigt. Det vil bli foreningens medlemmer tilstillet.

I **Troldheimen** foretog ifjor bestyrelsens medlem, adjunkt Lossius en inspektionstur.

Hytten må udbedres. Det er gået sop i den ene væg i peise-stuen. Man står i underhandling med kyndige folk i Surendalen og Rindalen om de påkrævede reparationer. Det er muligt, det vil vise sig nødvendigt at panele hytten helt eller delvis. Over **Nødals-** og **Tydalstrakterne** (over Essandsjøen) inspicerte formanden klopper, opstakninger og stationerne.

Da hidtil foreningens formand har fungeret som ulønnet sekretær (han har i det sidste driftsår oppebåret kr. 50,00), et arbeide, som tager megen tid, har bestyrelsen villet foreslå for generalforsamlingen, at turistforeningen ansætter en sekretær og kasserer, lønnet med ca. kr. 300,00 årlig, om man kunde finde nogen for en sådan post skikket og interesseret yngre mand.

Kunde man finde en sådan, fik man knyttet en yngre kraft til foreningen, som vilde virke for at hæve interessen for denne og turistsagen blandt den opvoksende, yngre generation, få foreningen tilført medlemmer fra dette hold osv.

Man foreslår, at generalforsamlingen gir bestyrelsen fuldmagt til i dette forhold at handle og ordne sagen efter sit skøn.

I februar 1898.

For bestyrelsen

Carl Schulz,
formand.

Sammendrag af kassabogen,

²/₃ 1897—⁹/₃ 1898.

A. Indtægt:

1. Kassabeholdning pr. ² / ₃ 1897	kr.	8.04
2. Medlemskontingent for 1897	„	784.00
3. Brændevinssamlagets bidrag til fortsatte anlæg af stier på Gråkals—Storheiatrakterne m. m.	„	500.00
4. Brændevinssamlagets bidrag til turistforeningens deltagelse i Bergensudstillingen i 1898	„	500.00
5. Udtaget af bankerne	„	1,450.00
6. Renter for 1897	„	74.72
7. Salg af reisehåndbøger og årsskrifter	„	93.78
8. Refunderet af skiklubben for udlån af arbejdsredskaber	„	12.25
8. Diverse (kurs af engelsk mynt)	„	0.17

tils. kr. 3,422.96

B. Udgift:

1. Porto, telegrammer m. m.	kr.	56.18
2. Godtgørelse til budet	„	37.05
3. Arkivet og kontoret: karter, papir, telefon m. m.	„	73.43
4. Udgifter i anledning af generalforsamlingen	„	17.10
5. Årsskriftet, klichéer, avertissementer m. v.	„	321.65
6. Troldheimshytten: inventar, drift, skyldsætning m. m.	„	143.31

Overf. kr. 622.72

	Overf. kr.	622.72
7. Udlæg og indtag af kloppe	„	10,40
8. Assurance af hytter og inventar	„	40.85
9. Inspektionsreise, befarung af nye ruter	„	154.73
10. Indsat i bankerne	„	414.72
11. Storheiahytten: et bislag, inventar	„	33.75
12. Førerlønninger	„	82.00
13. Kasserer og sekretær	„	100.00
14. Hytterne på Storeriksvold og Nedalen: rest på kontraktsum, reparationer, inventar	„	504.56
15. Gråkallen: inventar i hytten, anlæg af nye gangstier, udbedring af sådanne	„	175.89
16. Oversigtskartet over de to trondhjemske amter	„	1,160.00
17. Ballance	„	97.34
		<hr/>
	tils. kr.	3,422.96

Omtrentlig formuesstatus

pr. 9/8 98.

1. Turisthytten i Trolldheimen, brandtakseret med inventar for	kr.	3,600.00
2. Turisthytten på Gråkallen med køkkenbygning samt inventar, brandtakseret for	„	3,000.00
3. Turisthytten på Storheia do. do.	„	900.00
4. Turisthytten på Storeriksvold med inventar, brandtakseret for	„	500.00
5. Den nye turisthytte på Nedalen med inventar samt færgen i Nea, brandtakseret for	„	700.00
6. Inventar vedkommende arkivet	„	200.00
7. Do. på Græslivold i Tydalen	„	50.00
8. Do. - Vollansæter	„	20.00
9. Depositum af hermetik på Nedalen og Stuedal	„	28.50
10. Restancer på kontingent kr. 51.00, hvoraf antages at indkomme	„	27.00
11. Indestående i Nordenfj. Kreditbank	„	192.50
12. Indestaaende i Privatbanken	„	823.65
13. Kassabeholdning hos kassereren	„	97.34
14. Færgen i „Folla“, Trolldheimen	„	22.00
15. Båden i Esanden med bådstø	„	80.00
16. Beholdning af reisehåndbøger		
a. I materie 200 ekspl.	kr	156.00
b. 120 indb. ekspl. hos kommissio- nærer	„	120.00
c. Hos formanden 63 indb. ekspl.	„	63.00
		<hr/>
	„	339.00

tils. kr. 10,579.99

Forslag til budget for 18⁹⁸/₉₉.

A. Indtægt:

1. Restancer på kontingent	kr.	25.00
2. Indestående i banker	"	1,016.15
3. Kassabeholdning	"	97.34
4. Salg af reisehåndbøger og årsskrifter	"	50.00
5. Medlemskontingent	"	750.00
6. Påregnet bidrag af samlaget 1898	"	500.00
	kr.	<u>2,438.49</u>

B. Udgift:

1. Udbedring og vedligehold af hytter, stationsbidrag	kr.	500.00
2. Vedligehold og fortsat udvidelse af veie, stier, kloppe (udlæg og indtag)	"	200.00
3. Førerlønninger	"	120.00
4. Årsskrift, klichøer, avertissementer, porto m. v.	"	380.00
5. Indbinding af reisehåndbøger	"	70.00
6. Befaring af nye ruter, inspektionsreiser	"	250.00
7. Bergensudstillingen	"	500.00
8. Assurance	"	60.00
9. Kasserer og sekretær	"	300.00
10. Tilfældige udgifter	"	58.49
	kr.	<u>2,438.49</u>

Medlemsfortegnelse

pr. 1ste april 1898.

A. Livsvarige medlemmer:

- *Hansen, A. L., kjøbmand
- *Thomle, E. A., kongelig fuldmægtig, rigsarkivet, Kristiania.

B. Årsbetalende medlemmer:

- Aas, Ole, guldsmed
- Alstad, A. S., bagermester
- Andersen, Anton, sadelmager
- Arentz, N. P., overlærer
- Aslaksen, E., ingeniør
- Bachke, Arild, kjøbmand
- Bachke, A. S., direktør, Ringve
- Bachke, Halvard, Advokat
- *Bade, Heinvr., restaurator, „Fossestuen“
- Bauck, Hans, overretssagfører
- Beichmann, F., politimester
- Bennett, A., kjøbmand
- Berg, Andr., overretssagfører
- Berg, Arthur, kjøbmand
- Berg, Claus, konsul
- Berg, Lauritz, bankkasserer
- Bergersen, Bernh., overretssagfører
- Bergh, Johan, assessor
- Berle, W., kjøbmand
- *Birch, Fr., Selbu
- Bohne, F. M., slagtermester
- *Bomhoff, Karl, bandirektør, Kristiania

- Borgen, Halvard, kand. fil.
- Borthen, Lyder, dr. med.
- Borthen, Tob. U., grosserer
- Bratt, Johan F., agent
- Brinchmann, Chr., bankkasserer
- Brinchmann, Chr., jr., handelsfuldm.
- Brock, A., skoleinspektør
- Brodtkorb, Chr., læge
- Brun, A., boghandler
- Brun, Johan, apoteker
- Bruun, Fritz, kjøbmand
- Bruun, Jac., kjøbmand
- Bryn, Halfdan, læge
- Brønne, Bernh., farver
- Buaas, Ingebr., overretssagfører
- Bugge, M., adjunkt
- Bye, C. M., forstander
- Bøckmann, M., stadsfysikus
- Bødtker, Fr., jr., læge
- Børseth, L., farver
- Christensen, Joh., jr., arkitekt
- *Christophersen, G., handelsm., Selbu
- Clausen, P. A., hoteleier
- *Conradi, P., distriktslæge, Stjørdalen
- Daae, Robert, disponent
- Dahl, A., kjøbmand
- Dahl, Hans L., kjøbmand
- Dahl, Ole, kjøbmand

Dahl, P. E., jernbanekasserer
Digre, Johannes, fabrikeier
Dybdahl, P., amtskolebestyrer, Støren

Eggen, Olaf, kjøbmand
Eid, Chr. M., agent, Hamburg
Erichsen, Ole, konditor
Erichsen, H. S., læge
Erichsen, I., oberst
Eriksen, Anton O., politifuldmægtig
Eriksen, A. Holbæk, boghandler
Evensen, P., bundtmager

Finch, H., forstander
Finne, Jacob, konsul
Fleischer, Kr., assessor
Fornæs, O., kjøbmand

Geeve, Georg, vognfabrikant
Gehe, R., restauratør
Gill, A. T., leitnant
Gjemse, P., hoteleier
Gløersen, P., overretssagfører
Gould, E. F. R., Abbey House
Windsor, London

Gould, T. H., do.
Grilstad, Olaf, kjøbmand
Grønning, Emil, kjøbmand
Grønvold, Jac., maskiningeniør
Guttormsen, S., stadskonduktor

Hagen, J., læge
Hagen, Peter L., handelsbetjent
Halseth, M., handelsreisende
Halvorsen, Magnus, grosserer
Hansen, H. O., kjøbmand
Hansen, Kr., handsgartner
Hansen, Peter A., garveribestyrer
Hansen, Thv., fabrikeier
Hartmann, B., adjunkt

Hartmann, M. H., kjøbmand
Hauge, telegrafbestyrer
Heiberg, J., læge
Helberg, Joh., kjøbmand
Helgerud, G. H., disponent
Hellen, R., kjøbmand
Hertzberg, H., dampskibsfører
Hielm, Chr., driftsbestyrer
Hirsch, Harald, kjøbmand
Hirsch, Robertus J., apoteker
Hoff, Arnulf, guldsmed
Hoff, Jens, kjøbmand
Hoff, L. M., bagermester
Hoff, S., uhrmager
Hoff, T., kaptein
Hoff, W., bagermester
Hofflund, Alf, arkitekt
Holst, I. M., kjøbmand
Horneman, Th., godseier, Rissen
Huitfeldt, Herm., konsul
Huitfeldt, Ivar, konsul
Hval, A., prest
Heitomt, J., kaptein

Ihlen, Emil K., bankchef, Aalesund
Iversen, B., grosserer

Jacobsen, C. M., overretssagfører
Jelstrup, Henr., overretssagfører
Jenssen, V., postmester
Jenssen, Anton, konsul
Jenssen, A., jr.
Jenssen, Caroline, frue
Jenssen, H. P., ritmester
Jenssen, Harald, bryggerieier
Jenssen, Halvor, kjøbmand
Jenssen, Nikolai, banksekretær
Johansson, C. T., kjøbmand
Johnsen, Rolf, kjøbmand
Jürgens, H. G., verksbestyrer
Jørgensen, Jørgen, kjøbmand

Kindt, Olaf, læge
Kjeldsberg, F., konsul
Kjærem, Charles, restauratør
Kliemeck, Julius, kjøbmand, Berlin
Klinge, Nicolay, kjøbmand
Klingenberg, H. F., konsul
Klingenberg, Ingvar, kjøbmand
Klingenberg, Odd, overretssagfører
Klingenberg, Sverre, overretssagfører
Knoff, Chr., ingeniør
Knoff, S. O. fabrikeier
Knudsen, W., kaptein
Knudtzon, C. A., ritmester
Knudtzon, H. P. H., statsadvokat
Kock, Alb. Emil, malermester
Krogh, C. A., driftsassistent
Kunig, H., bygmester
Kurais, Iver, gårdbr., Jensvold
Kvenild, I. M., kontorchef
Kvenild, Karl, kjøbmand

Larsen, Hans, grosserer
Larsen, Lauritz, faktor
Lassen, Carl, kjøbmand, Hamburg
Laugsand, O., farmaceut
Lindemann, Thv., dr. filos., fabrikk-
bestyrer

Lossius, K., adjunkt
Lund, H. P., dyrlæge
Lund, K., ingeniør
Lund, P. A. restauratør
Lund, Rasmus, mægler
Lundgreen, Fr., kjøbmand
Lyng, Joh. D., kjøbmand
Lykke, Ivar, handelsmand
Lyng, Joh.s, institutbestyrer
Lysholm, Bjarne, læge
Lysholm, Jørgen, kemiker
Lechen, Olaf, overretssagfører
Lecke, H. overretssagfører
Løken, Håkon, redaktor

Madsen, M. kjøbmand
Malthe, F. E., direktør
Matheson, Birger, kjøbmand
Matheson, Chr., kjøbmand
Matheson, Valdemar, kjøbmand
Vatzow, Jens, havneassistent
Meisterlin, G. P., stud. med.
Michelet, G., oberst
Mogstad E. D., kjøbmand
Monsen, G., stiftskapellan,
Moe, Jacob, inspektør
Motzfeldt, Arthur, ingeniør
Moxnes, N., vognmand
Moxness, O. A., blikkenslager
Møller, H., cicelør
Møller, F. Engelbreth, kjøbmand

Neergaard, I. C., kjøbmand
Nissen, Hartv., leitnant
Nissen, Rasmus, stud., real., Krania
Noodt, Lauritz, kjøbmand
Noodt, Nicolai, fuldmægtig
Norrum, Karl, arkitekt
Nossum, Joh.s, kjøbmand
Nydalens fabrikker

Olsen, Edv. J., verksejer
Olsen, E., fotograf
Olsen, J. C. H., telegrafassistent
Orkla, dampskibet

Paasche, J. P., bogbinder
Pedersen, Joh. P., kand. mag.
Petersen, Andr., foged
Petersen, Joh., byfoged
Piene, C. Chr., fabrikeier
Piene, J. C., grosserer
Prøsch, G. C., kjøbmand

Raaen, I. C., fuldmægtig
Rambech, A. ingeniør

Richter, J., overlærer
Richter, Olaf, overretssagfører, Tønset
Rise, O., proprietær, Sundnes
Rogstad, Nils G., borgermester
Ryjord, J. E., grosserer
Renning, Per, kand. farm.

*Schare, Chr., fuldmægtig, Orkedalen
Scharlach dr., Bergen
Scholberg, Abigael, frk.
Schulz, Carl, overlærer
Sejersted, J. oberst
Siem, Jul., kjøbmand
Sjøberg, C. G., hattemager
Skavlan, S., sogneprest
Smedsaas, L. J., grosserer
Smith, Riddervold, overretssagfører
Solberg, L., arkitekt
Solem, H., grosserer, Kristiania
Sommerfelt, Axel, cand. mag.
Sommerschild, Edv., konsul
Sorkstad, Carl, restauratør
Spørck, A., kaptein
Spørck, Henr., kjøbmand
Spørck, Ludv., kjøbmand
Spørck, Mimi, frue
Stabel, A., boghandler
Stabell, H. N., kjøbmand
Staw, Iv., kjøbmand
Stoltz, D., agent
Stoppenbrink, W., kjøbmand
Strand, baker, Rindalen

Strøm, Odin, skomagermester
Strømsøe, P. A., telegrafbestyrer
Swensson, P. G., kjøbmand

Thams, M., grosserer, Orkedalen
Tharum, Julius, kjøbmand
Thaulow, L., kjøbmand
Torgersen, Oluf, kjøbmand
Tønseth, Chr., ekspediter
Tønseth, E. A., kjøbmand

Vinje, A., vognmand

Weidemann, Fr. S., ingeniør
Weidemann, Sophus, ingeniør, Kvikne-
skogen

Weidemann, Lars, overlærer
Weidemann, Valborg, frk.
Weie, E. S. Rosenvinge, bogholder
Weisser, Th., sparebankkasserer
Wessel, A., kaptein, Kristiania
Wessel, P., bankbogholder, Kristiania
Widerøe, Emil, læge
Widerøe, M. C., bagermester
Wigen, A. F., kjøbmand
Wilhelmsen, L. H., kjøbmand

Øien, Adolf, grosserer
Øyen, Anton, kjøbmand
Øvergaard, A., generalmajor
Øyen, Søren, kjøbmand